

SAVONIA

OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
KULTTUURIALA

BETONI & (T)RUST

Raportti koostetusta opinnäytetyöstä

TEKIJÄ: Salla Santanen

Koulutusala Kulttuuriala	
Koulutusohjelma/Tutkinto-ohjelma Tanssinopettajan koulutusohjelma	
Työn tekijä(t) Salla Maria Santanen	
Työn nimi Betoni & (T)RUST – Raportti koostetusta opinnäytetyöstä	
Päiväys	30.4.2017
Sivumäärä/Liitteet	40/6
Ohjaaja(t) Paula Salosaari	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Koulutuskeskus Salpaus, Sirkusartistikoulutus	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Betoni & (T)RUST on raportti kahdesta erilaisesta koreografisesta prosessista sekä niistä syntyneistä taiteellisista lopputuloksista. Koreografiat toteutettiin kahtena eri kokonaisuutena vuonna 2016: "Betoni" esitettiin kahdesti Kukkofestivaaleilla Lahdessa 7-8.5.2016 sekä "(T)RUST" Lokatanssit-nykytanssitapahtumassa Lahdessa 3.12.2016.</p> <p>Tämä raportti avaa koreografisten prosessien etenemistä vaiheittain. Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia ja kokeilla erilaisten koreografisten menetelmien soveltuvuutta tanssiteosten luomiseen, kokeilla millaista on työstää tanssiteoksia ei-tanssijoiden kanssa sekä yhdistää sirkusta tanssiin. Raportissa esitellään prosessien aikana syntyneitä oivalluksia sekä jaetaan myös tanssijoina toimineiden sirkusartistiopiskelijoiden näkemyksiä ja kokemuksia.</p> <p>Molempien koreografioiden työryhmiin kuului Salpauksen Sirkusartistikoulutuksen SIR15-luokan opiskelijoita.</p>	
Avainsanat Koreografiset menetelmät, improvisaatio, sirkus, poikkitaiteellisuus	

Field of Study Culture			
Degree Programme Degree Programme in Dance Pedagogy			
Author(s) Salla Maria Santanen			
Title of Thesis Betoni & (T)RUST - Report of a Compiled Thesis			
Date	30.4.2017	Pages/Appendices	40/6
Supervisor(s) Paula Salosaari			
Client Organisation /Partners Salpaus Further Education, Circus Artist Education			
Abstract Betoni & (T)RUST is a report of two different choreographic processes and their artistic results. The choreographies were created as two separate sets during the year 2016. "Betoni" was performed twice at Kukkofestivaali in Lahti 7-8.5.2016 and (T)RUST once in Lokatanssit contemporary dance event in Lahti 3.12.2016. This report describes how the choreographic processes proceeded step by step. The goal of the thesis was to explore and to try how suitable different choreographic methods are for creating a dance piece, how it is to create a dance piece with non-dancers and how it is to combine circus with dance. The report is demonstrating the realizations that were born during the processes and also sharing the dancers' views and experiences. Both choreographic groups included circus artist students from Salpaus Further Education class SIR15.			
Keywords Choreographic methods, improvisation, circus, interdisciplinary arts			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	6
2	TAUSTAA.....	7
2.1	Oma polkuni tanssin ja taiteiden parissa	7
2.2	Taiteelliset ja koreografiset kiinnostukseni	8
2.2.1	Poikkitaiteellisuus	9
2.2.2	Improvisaatio.....	9
3	PROSESSIEN LÄHTÖKOHDAT	11
3.1	Koulutuskeskus Salpauksen Sirkusartistikoulutus.....	11
3.1.1	Luokkatoverini tanssijoina	11
3.1.2	Tanssi sirkuksen ammattikoulutuksessa	12
4	BETONI	13
4.1	Kukkofestivaali.....	13
4.2	Koreografian luominen	14
4.2.1	Musiikki ja rakenne.....	14
4.2.2	Visuaalinen ilme ja puvustus	15
4.3	Betonin harjoitusprosessi.....	16
4.3.1	Annettu koreografinen materiaali	16
4.3.2	Kompositiotehtävä	17
4.3.3	Duetto.....	18
4.3.4	Banquine	19
4.4	Esiintymiskokemus ja palaute	20
5	(T)RUST	22
5.1	Lokatanssit	22
5.2	Esiityskonseptin luominen	23
5.2.1	Musiikki	24
5.2.2	Puvustus	24
5.3	(T)RUSTin harjoitusprosessi.....	25
5.3.1	Improvisaatiotehtävät.....	25
5.3.2	Keskustelut ryhmän kanssa.....	27
5.4	Esiintymiskokemus ja palaute	28
6	POHDINTA.....	31

LÄHTEET	34
LIITE 1: TOTEUTUNEET HARJOITUSAIKATAULUT	35
LIITE 2: TANSSIJOIDEN KYSELYLOMAKE.....	36
LIITE 3: KÄSIOHJELMA: KUKKOFESTIVAALI JA BETONI #686C5E	37
LIITE 4: KÄSIOHJELMA: LOKATANSSIT	38
LIITE 5: TANSSI SIRKUKSEN AMMATTIKOULUTUKSESSA -TUTKIMUS.....	39
LIITE 6: ESITYSTEN DVD-TALLENTEET	40

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö on monen eri polun risteymä. Se on syntynyt osaksi sattumalta ja hetkessä elämisestä, toisaalta tiukasta kontrollista, uteliaasta kokeilunhalusta, leikkimisestäkin. Minulla ei ollut pitkään selkeää suunnitelmaa siitä, mitä opinnäytetyöni tulisi olemaan. Tiesin kuitenkin haluavani tehdä jotain käytännönläheistä, kokeilevaa ja poikkitaiteellista, mihin tämänhetkinen elämäntilanteeni antoikin mahdollisuuden. Samanaikainen opiskeluni tanssinopettajaksi ja sirkustaiteilijaksi on hyvin pitkälti viitoittanut opinnäytetyöni suunnan. Sen lopulliseksi muodoksi valikoitui koostettu opinnäytetyö, sillä aiheeseen liittyviä erillisiä projekteja syntyi suotuisten olosuhteiden vuoksi kaksi.

Olen jo aiemmin tanssinopettajaopinnoissani tutkinut sirkuksen ja tanssin yhteyksiä Tutkivan opettajuuden artikkelissani ”Tanssi sirkuksen ammattikoulutuksessa”. Tämä opinnäytetyö vei kyseisen tutkimuksen käytännön tasolle – ei vain pedagogisesti, vaan myös taiteellisesti. Minua kiinnosti, millaista on työstää koreografiaa ei-tanssijoille, joilla on kuitenkin erilaista fyysistä, akrobaattisempaa pohjaa. Miten saada liikkeestä kiinnostavaa ja merkityksellistä ilman tanssiteknistä taustaa? Miten työstää itsenäisesti toimiva sekä muuhun teoskokonaisuuteen istuva osa, ja mitkä koreografiset työtavat ovat kyseisessä tilanteessa toimivia? Entä miten tuoda täysin improvisaatiopohjainen teos lavalle?

Pohdiskelu ja siitä seurannut luova kokeilu johti kahden erilaisen koreografian syntymiseen noin puolen vuoden sisällä. Koreografiat ”Betoni” ja ”(T)RUST” ovat taiteellinen osa opinnäytetyötäni, joka on tutkimusta ja käytäntöä yhdistelevä prosessi tanssin ja sirkuksen symbioosista. Molemmat koreografiat on tehty Salpauksen sirkusartistikoulutuksen opiskelijoiden kanssa ja heidän sekä sirkusartistikoulutuksen tarpeista lähtien. Tämä vuoksi opinnäytetyössä on myös vahva pedagoginen näkökulma. Haluankin kiittää sirkusartistikoulutuksen väkeä, opettajiani ja mahtavia luokkakavereitani, jotka ovat toimineet ennakkoluulottomina tanssijakoekaniineinani.

Tämä raportti avaa näiden koreografioiden taustoja, harjoitusprosesseja, lopputuloksia sekä matkan varrella syntyneitä oivalluksia. Raportoin kummankin koreografisen prosessin vaiheita erikseen kronologisessa järjestyksessä. Viimeisessä luvussa vertailen niissä käytettyjen työtapojen hyötyjä ja haasteita, pohdin prosessien vaikutuksia ja esiin nousseita huomioita. Opinnäytetyön tueksi olen pitänyt työpäiväkirjaa sekä videoinut koreografioiden harjoituksia. Jotta raportti ei jäisi vain minun havaintojeni varaan, teetin tanssijoilleni prosessien päätteeksi kirjallisen kyselyn (liite 2), jossa he saivat tuoda esiin omia kokemuksiaan ja näkemyksiään.

2 TAUSTAA

Avaan seuraavassa luvussa omaa tanssi- ja taidehistoriaani, kiinnostuksen kohteitani sekä itselleni tärkeitä teemoja esiintyjänä ja koreografina. Niiden kautta voi olla helpompi ymmärtää tämän opin- näytetyön parissa käyttämiäni työtapoja sekä tekemiäni päätöksiä. Nimeän myös oleellisia vaikut- teita, joilla on ollut suuri merkitys joko suoranaisesti tälle työlle tai ylipäätään kokemuksilleni tans- sista, liikkeestä ja esittäivistä taiteista.

2.1 Oma polkuni tanssin parissa

Aloitin tanssin 4-vuotiaana Raatikon tanssikoulussa Vantaalla. Tämän jälkeen tanssi on ollut lähes aina iso osa elämääni, vaikkakin minulla olikin alakoulussa muutama vuosi yleisurheilu-, taitoluistelu- ja sähly-kokeiluja. Alussa harrastin lähinnä showjazzia, ja pääsin esiintymään paljon jo 10-vuoti- aasta. Nummelan tanssistudiolla oli aktiivinen esiintyvä ryhmä, jonka kävi paljon erilaisissa katselmuksissa, tanssitapahtumissa sekä juhlatilaisuuksissa esiintymässä. Olen aina nauttinut esi- intymisestä ja eri tyylihin ja rooleihin eläytymisestä. Teini-iässä aloitin baletin ja nykytanssin, sillä ymmärsin niiden olevan oleellisia lajeja, mikäli haluaisin tanssista enemmän kuin harrastuksen. Sil- loin hurahdin balettiin täysin, sen kurinalaisen systemaattiseen harjoitteluun ja esteettiseen maail- maan. Aloin treenata balettia toden teolla noin 17-vuotiaana, vaikka tiesin, että olin balettitanssijan uran suhteen myöhässä. Siitä alkoi monta vuotta kestänyt ristiriitainen ajanjakso, jolloin yritin olla jotain, mitä en sisimmältäni ollut.

Lukion ja armeijan jälkeen hain opiskelemaan tanssinopettajaksi Kuopion Savonia ammattikor- keakouluun, jossa aloitin opinnot syksyllä 2010. Valitsin epäröimättä pääaineekseni klassisen baletin. Joku tarkkaavainen lukija saattaa tässä kohtaa laskea, että tanssinopettajaopintoni ovat kestäneet kohta seitsemän vuotta – yleensä tanssinopettajakoulutus kestää 4 vuotta. Syy löytyy ulkomaan opinnoistani, jotka kestivät vuoden sijaan kolme. Ensimmäisen vuoteni ulkomailla vietin vaihto- opinnoissa Dresdenin Palucca Hochschule für Tanz -tanssikorkeakoulussa. Nautin suunnattomasti ajasta, jolloin sain treenata vain itseäni varten, kehittää tanssitekniikkaani sekä taiteilijuuttani. Ymmärsin myös, että mikäli haluaisin vielä opiskella tanssijaksi, pitäisi sen tapahtua ikäni (tuolloin 24 vuotta) vuoksi mahdollisimman pian. Siksi hain Saksasta käsin Nizzan Off Jazz Centre de for- mation professionnelle et d'études supérieures en danse -tanssijakoulutukseen, johon minut otettiin sisään. Nizzassa vietin kaksi vuotta, jolloin olin poissaolevana Kuopion tanssinopettajakoulutuksesta.

Viihdyin Nizzassa enimmäkseen erittäin hyvin, mutta minulla oli myös paljon sopeutumisvaikeuksia. Siihen asti minua oli kiinnostanut treenata kovaa tekniikkaa, opiskella systemaattisesti ja venyttää kehoni rajoja. Off Jazzissa nimenomaan treenattiin paljon kovaa tekniikkaa baletissa, jazzissa, nykytanssissa sekä stepissä – niin paljon ja rutiininomaisesti, että se alkoi puuduttaa. Kaipasin jotain luovempaa, koreografisia työpajoja, poikkitaiteellisempaa näkökulmaa, monipuolisempaa kehonkäyt- töä. Minusta tuntui, etten koskaan päässyt hyödyntämään oppimaani tekniikkaa, vaan siitä oli tullut itseisarvo välineen sijaan.

Off Jazzin loppuaikoina tiedostin, että paluu Kuopioon odottaisi, sillä kahden vuoden maksimipoissaoloaika tulisi täyteen. Sinänsä Kuopioon paluu tuntui ajatuksena hyvältä, sillä saisin vihdoin suorittaa loppuun kesken jääneen koulutuksen, mutta se ei tuntunut itsessään riittävältä. Olin juuri pääsemässä alkuun omien todellisten kiinnostuksen kohteitteni kanssa, enkä halunnut keskittyä vain pedagogisiin opintoihin. Minua oli houkuteltu hakemaan Salpauksen sirkusartistikoulutukseen, mikä saattaa kuulostaa kaukaa haetulta, mutta sirkuksen monipuolisuus houkutteli. Halusin opiskella vielä jotain, mikä monipuolistaisi minua liikkujana ja ilmaisijana ja antaisi laajemmat mahdollisuudet toteuttaa poikkitaiteellisia projekteja. Nizzasta päädyinkin Suomen Lahteen opiskelemaan sirkustaiteilijaksi.

Kiitos joustavien koulujen olen voinut opiskella täyspäiväisesti sirkusartistikoulutuksessa sekä suorittaa ohessa tanssinopettajakoulutustani loppuun. Tilanne on johtanut minut luonnollisesti tekemään tanssiin liittyviä kokeiluja sirkuskoulutuksessa, joista tämä opinnäytetyö on yksi.

2.2 Omat taiteelliset ja koreografiset kiinnostukseni

En ole koskaan pitänyt itseäni koreografina tai edes kovinkaan kyvykkäänä koreografisessa mielessä. Toisaalta en ole myöskään pitänyt improvisaatiosta tai nykytanssistaakaan aina. Miten ihmeessä päädyin siis tekemään opinnäytetyöni koreografisista prosesseista, jotka tutkivat ja hyödyntävät improvisaatiota ja joiden liikemateriaali voidaan nähdä nykytanssina?

Kuten edellisessä luvussa tuli ilmi, tanssitreenaukseni on ollut hyvin pitkään hyvin (baletti)tekniikkapainotteista, muodollista liikkeen oppimista. Nykytanssi on sen sijaan näyttäytynyt minulle ajoittain epämääräisenä, häilyvänä ja jopa tylsänä tanssilajina. Tätä näkemystä selittää oma täydellisyydentavoitteliya-yli suorittajaluonteeni – nykytanssi oli minulle ahdistavaa, sillä nykytanssissa oli vaikeampaa määrittellä, millainen on täydellinen suoritus. En ole tiennyt mihin tarttua, mitä kohti edetä, mitä minun piti tehdä ollakseni hyvä. Improvisaatiokin on tuntunut vaikealta, koska en ole pystynyt oman tekemiseni arvostelulta kunnolla heittäytymään. Opintojeni edetessä suhde nykytanssiin on alkanut lämmetä, kiitos fyysisen lattiatekniikan opettajien ja ulkomaiden monipuolisen tanssikurssitarjonnan. Muun muassa Gaga-, William Forsythe-, Jiří Kylián- sekä Mats Ek -workshopit ovat laajentaneet käsitystäni nykytanssista ja muistuttaneet sen moninaisista mahdollisuuksista. Kun suhteeni tanssiin alkoi muuttua syvällisemmäksi ja ammattimaisemmaksi, huomasin, että nykytanssi sisältää juuri niitä asioita, jotka minua itse asiassa kiinnostavat. Haaste on vain se, että nykytanssi on genrenä niin laaja ja tietyllä tapaa määrittelemätön, että sieltä pitää löytää itselleen olennaiset asiat. Minulle ne asiat nykytanssissa ovat erityisesti poikkitaiteellisuus, ihmisen elämellinen puoli, tanssin kanta-aottavat mahdollisuudet ja ilmaisullisuus.

Nizzan turhauttavina aikoina minulla alkoi herätä kysymyksiä omista todellisista päämääristäni tanssijana ja esiintyvänä taiteilijana. Kiinnostaako minua oikeasti toistaa ikivanhaa muodollista perinnettä, jonka arvomaailmasta en juuri innostu, olla lähinnä taitava ja nätti viihdyttävä? Vai olisiko kuitenkin tärkeämpää vihdoin löytää oma ääneni ja suuntani? Päädyin Off Jazzin koulutuksen lopussa

suorittamaan loppukokeen nykytanssista, mikä olisi koulun alussa ollut juuri se vihoviimeisin vaihtoehto. Lopulta koin, että nykytanssi on kuitenkin se monipuolisin laji, jonka sisällä voisin parhaiten toteuttaa omia kiinnostuksen kohteita liikkuvana ja luovana ihmisenä.

Treenaan ja opetan edelleen myös balettia, sillä pidän siitä, mutta luovassa mielessä se ei anna minulle juuri mitään. Kun lähdän luomaan liikettä, koen valmiiksi opetetut liikemallit yleensä enemmänkin taakkoina. Sirkusartistikoulutuksen opiskelijoilta, projektini tanssijoilla, kyseistä taakkaa ei ollut. Tietysti tanssijan taustasta on esiintyvänä taiteilijana paljon hyötyä muuten, esimerkiksi kehotietoisuuden ja koordinaation kannalta. Liikemateriaalin luomisessa minua kiinnostavat kuitenkin muotoa enemmän erilaiset liikelaadut ja kontrastit, energia, ulottuvuudet ja liikkujan ketteruus.

2.2.1 Poikkitaiteellisuus

Poikkitaiteellisuus merkitsee itselleni erityisesti luovaa vapautta eri taiteenalojen välillä. Koen itseni hyvin visuaaliseksi ihmiseksi, ja kokonaisesteettisyys on minulle tärkeää, oli sitten kyseessä tanssiteos, teatteriesitys, maalaus tai konsertti. Esteettisyys ei merkitse minulle vain kauneutta, vaan yhtä lailla rujot ja synkät maisemat vetoavat. Olen ennen tanssin ammattiopintoja opiskellut kuvataiteita Kanneljärven opistossa yhden vuoden, ja kuvataiteet olivat minulle toinen ammattivaihtoehto, mikäli en olisi päässyt opiskelemaan tanssia. Minua kiinnostaa käsillä tekeminen, ja olen esimerkiksi hyödyntänyt itse tekemiäni kipsinaamioita osana tanssisoolojani. Tanssissa visuaalisuus näyttäytyy itse liikkeen ja tanssijoiden lisäksi puvustuksessa, valoissa sekä mahdollisessa rekvisiitassa.

Vaikka tanssikin voi olla monella tapaa poikkitaiteellista, koen, että sirkuksessa sen mahdollisuudet ovat vielä moninaisemmat. Poikkitaiteellisuus tulee mielestäni hyvin luonnollisesti ja monipuolisesti esille juuri nyky sirkuksessa, jonka maailma on täynnä mahdollisuuksia yhdistellä eri elementtejä lukuisten sirkuslajien lisäksi tanssista, akrobatiasta, visuaalisista taiteenlajeista kuten videoprojisoineista, fyysisestä teatterista, eri musiikin tyyleistä ja niin edelleen. Sen vuoksi itseäni inspiroi enemmän kokeilevämpi ja taiteellisempi nyky sirkus kuin perinteinen sirkus, vaikka jälkimmäisessäkin on omat kiehtovat puolensa. Kuten tanssi, sirkuskin näyttäytyy minulle ensisijaisesti taidemuotona, jossa ilmaisulla on iso merkitys fyysisyyden lisäksi. Nykysirkus hyödyntää paljon teatterin keinoja: roolihahmotyöskentelyä, repliikkejä, klovneriaa ja niin edelleen. Sirkuksessa minua kiehtoo myös mahdollisuus kehon käytön monipuolistamiseen erilaisten välineiden kanssa, maassa sekä ilmassa.

2.2.2 Improvisaatio

Tällä hetkellä minua kiinnostaa nykytanssissa erityisesti improvisaatio ja sen antamat moninaiset mahdollisuudet koreografian luomisessa. Kuten edellisessä luvussa kerroin, improvisaatio on ollut minulle aiemmin haasteellista vahvan itsekritiikkini vuoksi. Hassua kyllä, suurin kipinä improvisaatioon syntyi nimenomaan sirkusartistikoulutuksessa. Emme ole sirkuskoulutuksen nykytanssitunneilla opetelleet juurikaan nykytanssitekniikkaa, vaan lähes pelkästään improvisaatiota sekä yksin että ryhmässä. Jollain tapaa tuntui, että olin ikään kuin palannut kotiin, eikä täysin vapaa improvisaatio ollut

koskaan tuntunut niin omalta. Kykenin päästämään irti liiasta ajattelusta, suunnittelusta ja itseni arvioinnista. Liike sai vain tapahtua. Ja paljon tapahtuikin varsinkin kontakti-improvisaatiojameissa. Improvisaatiokanavani aukeamiseen vaikutti vahvasti luokkamme avoin, kannustava ja sopivan hullu ilmapiiri, jossa sai todella olla oma pöljä itsensä.

Toinen syy improvisaatiokiinnostukseeni löytyy Simo Routarinteen kirjasta *Improvisoi!*, johon syvenyin tanssinopettajaopintoihin kuuluvan suullisen ilmaisun kurssin yhteydessä. Routarinteen ajatukset improvisaatiosta arjen normaalina toimintana saivat minut suhtautumaan improon paljon luonnollisemmin, eikä se tuntunut enää niin etäisen mystiseltä asialta. Koko elämä on oikeastaan improvisaatiota, jos asiaa tarkemmin ajattelee. Pidän hyvin tärkeinä Routarinteen näkemyksiä iloisen mokaamisen periaatteesta (moka on lahja!) ja rakentavista vuorovaikutustaidoista. Ihmisten itsetietoisuus ja itsensä tarkkailu vähenevät (ja sitä myöten itsekritiikki), kun ryhmän jäsenet puhaltavat yhteen hiileen ja kaikki keskittyvät yhteiseen toimintaan. Sitä kautta voidaan saavuttaa tasavertainen flow'n tila ja vahvistaa ryhmän sisäistä vuorovaikutusta. (Routarinne 2004, 8, 70-71.) Kuten itsekin olin kokenut, turvallisessa ja avoimessa ilmapiirissä on helpompi heittäytyä, kokeilla ja mokata.

Improvisaatio myös harjoittaa vuorovaikutustaitoja yleisesti – Routarinteen mukaan ne eivät ole synnynäinen ominaisuus tai itsestäänselvyys, vaan vuorovaikutukseenkin pitää keskittyä. Toimiva vuorovaikutus vaatii kuuntelua, energiaa ilmaisun tuottamiseen, huomion aktiivista suuntaamista toisen ihmisen ilmaisuun sekä rohkeutta olla avoin. Iso osa ilmaisusta on sanatonta kehon kieltä, eli "Ilmaisuun tarvitaan lihaksia, ja ilmaisun lihaksia voi harjoittaa." (Routarinne 2004, 19-20.) Esiintymisen hän on nimenomaan vuorovaikutustilanne sekä muiden lavalla olevien että yleisön kanssa. Esiintymiseen tähtäävällä alalla liika epäonnistumisen pelko voi aiheuttaa esiintymisjännitystä ja kyvyttömyyttä olla läsnä lavalla ja vuorovaikutuksessa yleisön kanssa. Tanssi- ja sirkusopinnoissa, niin kuin missä tahansa teknisten taitojen harjoittelussa, on läsnä tietynlainen onnistumisen pakko ja epäonnistumisen pelko. Suorituskeskeinen ilmapiiri vaikuttaa myös oppilaiden ilmaisuun ja voi luoda henkisiä muureja ja alisuoriutumista. (Routarinne 50-51.)

Olen sitä mieltä, että improvisaation kautta esiintyvien alojen opiskelijat voisivat löytää lisää työkaluja omaan ilmaisuunsa ja luomistyöhönsä sekä saada rohkeutta käyttää puhetta ja ääntään. Muita tärkeitä hyötyjä ovat esimerkiksi heittäytymiskyvyn paraneminen, suunnittelusta ja onnistumisen pakosta luopuminen, tarinan kertominen ja suullisen ilmaisun hyödyntäminen esimerkiksi tanssi- ja sirkusesityksissä liikkeen ja temppujen lisänä. Improvisaatio opettaa myös itsensä ja muiden hyväksymistä. Yksi improvisaation oleellisista tavoitteista on auttaa ihmistä sietämään epämukavuuden tunnetta, jonka tutulta ja turvalliselta alueelta pois astuminen yleensä aiheuttaa. Olen tullut siihen tulokseen, että improvisaation täytyy välillä olla hankalaa ja ahdistavaa, jotta oppii luovimaan itsensä niidenkin hetkien ohi.

3 PROSESSIEN LÄHTÖKOHDAT

Opinnäytetyöni prosessit ja lopputulokset ovat tiukasti kytköksissä tiettyihin paikkoihin ja henkilöihin, joten seuraavassa kappaleessa avaan tarkemmin näitä tärkeitä yhteyksiä. Kerron myös aiemmasta tutkimuksestani liittyen tanssiin sirkuksen ammattikoulutuksessa, sillä se on toiminut oleellisena pohjalle koreografisille projekteilleni ja tälle opinnäytetyölle.

3.1 Koulutuskeskus Salpauksen sirkusartistikoulutus

Koulutuskeskus Salpaus on ainoa toisen asteen oppilaitos Suomessa, jossa voi opiskella sirkusartistiksi. Opiskelun suurin painotus on sirkusteknisessä harjoittelussa, ilmaisussa ja työelämää vastaavassa esitysten luomisessa. Opiskelu koostuu enimmäkseen fyysisestä harjoittelusta. Jokainen opiskelija valitsee itselleen 1-2 pääalajia, joita harjoitellaan tiiviimmin päivittäin. Tavoitteena on valmistua monipuoliseksi, persoonalliseksi, luovaksi ja taitavaksi sirkusammattilaiseksi, joka kykenee työskentelemään niin yksin kuin ryhmässäkin. Yksi opetussuunnitelmaan kirjatusta tavoitteista on, että opiskelija pystyy osallistumaan kevennettyihin tanssikoreografioihin, joten opintoihin sisältyy myös balettia, jazzia sekä nykytanssia. Tanssin lisäksi muita yhteisiä aineita ovat muun muassa akrobatia, jongleeraus, ilma-akrobatia, ilmaisu, käsilläseisonta ja tasapainolajit. (Opetussuunnitelma, 180 osp. Sirkusalan perustutkinto, Sirkusalan osaamisala, Sirkusartisti, <http://www.salpaus.fi/esittely/opetussuunnitelmat/Documents/ops-sirkus-1-8-2015.pdf> viitattu 9.4.2017.)

3.1.1 Luokkatoverini tanssijoina

Ymmärsin jo sirkusartistiopistojeni alussa, että luokkani on kullanarvoinen sillisalaatitti. 16 oppilaan ryhmä on sikäli erikoinen kokonaisuus, että meistä suuri osa ei ole juurikaan tehnyt sirkusta ennen koulutuksen alkua. Sen sijaan luokasta löytyy teatterilaisia, muusikoita, jalkapalloilijoita, uimahyppääjiä, toinen tanssija minun lisäksi, tankotanssija ja voimistelija. Toki monella on myös nuorisosirkustaustaa, mutta ilmapiiri on alusta asti ollut hyvin monitaiteellinen ja avoin. Sellaisissa olosuhteissa viriää helposti kokeilemisen arvoisia ideoita. Yleisesti ottaen opiskelijat treenaavat kovaa ja motivoituneesti, mutta osaavat myös heittäytyä luovempiin tilanteisiin.

Suurin osa ryhmästä aloitti tanssin vasta sirkusartistikoulutuksessa, eli oli tanssinut noin puoli vuotta ennen ensimmäisen koreografisen prosessin aloittamista. Tasoerot luokan sisällä olivat isot, mutta siitä huolimatta oppilaat ovat alusta asti suhtautuneet tanssiin myönteisesti ja jopa kunnianhimoisesti, mikä mahdollisti näiden koreografioiden tekemisen. Olin opettanut luokallemme tanssia muutamia kertoja ennen prosessien alkamista, joten asemani opettajana oli melko luonnollinen. Tietysti vertaisten opettaminen on erilaista verrattuna ns. tavallisten oppilaiden kanssa työskentelyyn, mutta kokenut sitä missään vaiheessa ongelmalliseksi. Ensimmäiseen koreografiaan, Betoniin, osallistui koko luokkamme yhtä loukkaantunutta opiskelijaa lukuun ottamatta. Koreografiaan osallistuminen kuului opiskelijoiden opetussuunnitelmaan. Toiseen teokseen, (T)RUSTiin, osallistui 9 tanssijaa, sillä osa luokastamme kiersi samanaikaisesti Bulgariassa sirkuksen mukana. (T)RUST oli opiskelijoille myös vapaaehtoinen projekti.

3.1.2 Tanssi sirkuksen ammattikoulutuksessa

Kuten mainitsin aiemmin, olen kirjoittanut sirkuksen ja tanssin yhteyksistä JAMKin kasvatustieteen perusopintoihin kuuluvan Tutkivan opettajuuden kurssilla. Koko tutkimus ja siitä tehty posterit löytyvät liitteestä 5. Haastattelin artikkelia varten joulukuussa 2015 Salpauksen sirkusartistikoulutuksen linjanjohtajaa sekä sirkus- ja tanssilajien (baletti, jazz, nykytanssi) opettajia aiheesta. Halusin kuulla myös opiskelijoiden näkökulmia ja kokemuksia tanssin merkityksestä sirkusopinnoissa, joten teetin silloisille ensimmäisen ja toisen vuosikurssin oppilaille pienimuotoisen kyselyn aiheesta. Tuon tutkimuksen kautta sain hieman mielikuvaa opettajien näkemyksistä, oppilaiden odotuksista ja siitä, mikä on sirkuksen kannalta oleellista tanssinopetuksessa.

Tutkimuksesta ilmeni, että tanssi on monin tavoin hyödyllistä sirkusopintojen kannalta. Sen koettiin muun muassa monipuolistavan ilmaisun ja kehonkäytön mahdollisuuksia, poistavan fyysisiä rajoituksia, opettavan olemaan sinut oman persoonallisen liikkeensä kanssa ja antavan uudenlaisia luovia työkaluja sekä ymmärrystä kehosta. Kysyin opiskelijoilta kyselyssäni, mitä he halusivat oppia tanssissa tai tanssin kautta. Opiskelijoiden vastauksista nousivat esille tietyt tärkeiksi koetut asiat, kuten puhtaat linjaukset, sulavamman ja pehmeän liikkeen oppiminen, liikkeen luominen ja esityksen rakentaminen, musikaalisuus, koreografioiden nopea oppiminen ja muistaminen, heittäytyminen ja kehotietoisuus. Nämä näkemykset ja toiveet olivat minulle arvokasta pohjatietoa, kun lähdin suunnittelemaan ja toteuttamaan koreografioita sirkusartistiopiskelijoille.

Betoni / Kuva: Jussi Ulkuniemi

4 BETONI

”Betoni #686C5E” oli luokkamme noin tunnin mittainen nykysirkusteos, jota lähdimme työstämään alkukeväältä 2016. Minua pyydettiin tekemään teokseen lopun tanssikoreografia, joka yhdistelisi tanssia ja sirkusta. Sirkuskoulutuksen opettajani tiesivät, että minun tulee vielä tehdä tanssinopettajan tutkinnon opinnäytetyö, ja he arvelivat, että koreografiasta voisi tulla ainakin osa siitä. Itse asiassa minua ei oikeastaan pyydetty tekemään koreografiaa, vaan se oli lähinnä ilmoitusluontoinen asia. Otin tietysti haasteen vastaan, pelon- ja innonsekaisin tuntein.

Betoni #686C5E sai inspiraationsa anonyyminä esiintyvän katutaiteilija Banksyn teoksista, ja se koostui useasta eri osasta, joista tanssi oli omansa. Se sisälsi myös nuorallatanssia, ilma-akrobatiaa monessa muodossa, jongleerausta, vipulautaa, cyr-rengasta, jumppapalloakrobatiaa, käsilläseisontaa, pariakrobatiaa, kiinalaista tolppaa sekä live-musiikkia - kaikkea mitä luokkamme vain osasi tehdä. Teos ei ollut varsinaisesti yhtenäinen tarina, vaan enemmänkin abstraktisti kerronnallinen. Eri osia yhdistivät yhtenäinen visuaalinen konsepti sekä ajatus yhteiskunnan epäkohtien esiin nostamisesta ja sääntöjen rikkomisesta. Nimi Betoni #686c5e viittaa urbaaniin kanvaasiin, ja sanan perässä oleva numero-kirjainsarja on html-värikoodi. Värisävyn nimi on ”concrete grey”, betoninharmaa. Tanssikoreografialle en missään vaiheessa miettinyt sinänsä omaa nimeä, vaan siitä vakiintui käytettäväksi työnimensä Betoni.

4.1 Kukkofestivaali

Koulutuskeskus Salpauksen sirkusartistikoulutuksen jokavuotinen Kukko-sirkusfestivaali järjestettiin vuonna 2016 kolmatta kertaa. Täysin sirkusartistiopiskelijoiden organisoimat festivaalit toivat lavalle 1.- ja 2. vuosikurssin opiskelijoiden lisäksi vierailevia artisteja sekä nuorisosirkuslaisia. Festivaalit kestivät neljä päivää sisältäen 3-5 esitystä päivässä, open stage -illan, tempuradan lapsille sekä ilmaisnäytöksiä ulkona. Festivaalitapahtumaan myytiin yli 1400 lippua pääosin loppuunmyytyihin esityksiin. Festivaali on paikallisesti jo tunnettu, ja se on helposti saavutettavissa hyvän sijaintinsa ansiosta Lahden keskustan tuntumassa.

Kukkofestivaali on alun perin syntynyt tarpeesta saada sirkusartistiopiskelijöiden omia taiteellisia tuotoksia enemmän esille. Opiskeluaika on kaikista otollisinta aikaa tehdä erilaisia luovia kokeiluja ja viedä ne lavalle, sillä vielä ei ole paineita esimerkiksi suuren yleisömäärän keräämisestä tai valtavirran viihdyttämisestä. Yksi sirkusopettajani totesi, että festivaalit ovat kiinnostavat, sillä niillä nähdään sopivan viimeistelemätöntä, tuoretta sekä outoakin materiaalia. Yllättävyys on yksi sen vahvoista puolista. Festivaali toimii myös sirkuksen eri sukupolvien yhdistäjänä, sillä se kokoaa yhteen sekä nuoria sirkuksen harrastajia, ammattiopiskelijoita että jo kentällä toimivia ammattilaisia. Kevään 2016 Kukkofestivaalit toimivat myös ensimmäisen vuosikurssin sirkusartistiopiskelijöiden, meidän luokkamme, uuden sirkusteoksen Betoni #686c5e esitysohjelmassa, jolla se esitettiin kahdesti.

4.2 Koreografian luominen

Tanssikoreografiani oli siis osa isompaa kokonaisuutta, ja se tuli olemaan koko teoksen viimeinen osio. Sen vuoksi sen tuli olla jollain tapaa koko teoksen kokoava loppukaneetti ja synkkydestään huolimatta jättää yleisölle hieman toivoa. Tämän lisäksi koreografian toivottiin yhdistelevän tanssia sekä banquine-heittotekniikkaa. Banquinessa kaksi ihmistä eli baset muodostavat käsistään korin, josta heitetään kolmas ihminen eli lentäjä ilmaan tekemään voltteja, kierteitä jne. Ennen liikemateriaalin luomista keskustelin koreografiasta luokan kanssa, ja esiin nousi muutamia tärkeitä teemoja. Tanssin aikana haluttiin pudottaa teoksen edetessä rakentuneet hahmot ja tulla ikään kuin omiksi itsekseen, osaksi yhtenäistä ryhmää. Puheeksi tulivat yksilöt ja harmaa massa, yksinäisyys ja yhteinäisyys.

Vietin sunnuntaina 17.4.2016 puoli päivää työpaikallani Tanssikoulu HC2.0:lla, josta sain studion käyttööni koreografian työstämistä varten. Tarkoitus oli saada luotua koko koreografian rakenne ja opetettavat liikemateriaaliosiot. Liikkeellelähtö oli vaikeaa, niin kuin yleensä, mutta nyt en tuntunut saavan kiinni mistään. Tiesin silti haluavani tehdä nykytanssityylistä koreografiaa, painovoimalle antautuvaa liikettä, turhan jännityksen päästämistä, jne. Luomista vaikeutti se, etten halunnut tehdä materiaalista liian monimutkaista tai tanssiteknisesti vaikeaa. Työskentely sirkusalan opiskelijoiden kanssa on erilaista kuin tanssijoiden tai tanssioppilaiden – he eivät vähäisellä tanssikokemuksella luonnollisestikaan pysty omaksumaan uutta liikemateriaalia niin nopeasti tai tekemään teknisesti vaikeita liikkeitä. Siksi minua hieman pelotti, etten saa liikemateriaalista tarpeeksi kiinnostavaa. On itse asiassa hyvin haastavaa luoda yksinkertaista mutta mielenkiintoista liikettä. Toisaalta tiesin, että sirkusopiskelijoiden motivaatio oppia on todella korkea ja että heidän heittäytymiskykynsä on ihailtavaa. Myöhemmin huoleni paljastui onneksi turhaksi.

Kiitos musiikin antaman inspiraation sain kuin sainkin päivän aikana luotua kaiken haluamani materiaalin. Olo oli sen suhteen helpottunut, sillä nyt minulla oli tarpeeksi materiaalia opetettavaksi käytännön harjoitusprosessia varten. Banquine-osiot jäivät tietysti tyhjiksi, sillä ne piti sopia yhdessä ryhmän kesken. Lisäksi halusin teettää ryhmälle yhden improvisaatio/kompositiotehtävän, joka luotaisiin yhdessä myöhemmin.

4.2.1 Musiikki ja rakenne

Halusin musiikin olevan liitoksissa teoksen koko teemaan, ja tein sen suhteen hieman taustatutkimusta. Koska teoksen inspiraation lähteenä on bristolilainen graffititaiteilija Banksy, googlasin Bristolista kotoisin olevia yhtyeitä. Bristol on tunnettu trip hop -musiikkigenrestä, jonka kuuluisimpia nimiä ovat mm. Massive Attack, Tricky ja Portishead. Trip hop on tyyliltään melko synkkää ja matalabiitistä, mikä sopi hyvin ajatukseeni koreografian tunnelmasta. Sain selville, että Massive Attackin toinen perustajajäsen Robert del Naja, taitelijanimeltään 3D, on ollut alun perin graffititaiteilija. Banksy on maininnut inspiroituneensa hänen töistään.

Massive Attack vaikutti siis täydelliseltä valinnalta tanssia varten. Kuuntelin läpi muutamia heidän levyjään ja valitsin lopulta kaksi kappaletta, joista tanssijat saivat äänestää. Ensimmäisessä äänestyksessä päädyttiin kappaleeseen nimeltä Teardrop, jota en itse olisi valinnut, mutta ryhmä koki sen toiveikkaammaksi kuin toisen vaihtoehdon, synkän Angelin. Äänestys kumottiin kuitenkin jo samana päivänä, kun juttelimme enemmän tanssin sisällöstä ja tarkoituksesta. Sen jälkeen pääsimme yhteisymmärrykseen siitä, että Angel toimii paremmin tanssikoreografian musiikkina. Lisäksi Teardrop on kuulemma House -tv-sarjan tunnusmusiikkina, mikä olisi voinut luoda epätoivottuja mielleyhtymiä yleisölle.

Kun kappale oli valittu, purin sen osiin rakenteensa mukaan. Teen niin oikeastaan aina, kun lähdän työstämään koreografiaa. Musikaalisuus ja tiiviisti musiikkiin tekeminen ovat olleet minulle hyvin tärkeitä ja oleellisia asioita tanssissa, ja koen rakenneanalyysin hyödylliseksi työkaluksi. Sitä kautta pystyin löytämään paikat haluamalleni tanssiosioille, jotka olin hahmotellut seuraavasti:

1. Duetto: kohtaaminen, köyhä ja bisnesnainen, ensimmäisten hahmojen pudottaminen
2. Muut sisään, koko ryhmän duetot
3. Lattiasarja
4. Banquine I, ensimmäiset heitot
5. Nostot ja ryhmän duetot II
6. Liikesarja
7. Banquine II, näyttävimmät heitot
8. Tuntemattoman objektin kulku, lopussa irti päästäminen

Sain musiikista lopulta todella paljon inspiraatiota ja impulsseja liikkeeseen, sillä Angel on tunnelmallaan hyvin intensiivinen ja latautunut. Tietynlaisesta monotonisuudesta ja hypnoottisuudesta huolimatta biisi on täynnä kontrasteja: pehmeää laulua ja särökitaroita, vellovaa bassoa ja teräviä aksentteja. Tätä kontrastia halusin hyödyntää myös liikkeessä. Synkkyys on myös aina kiinnostanut minua musiikissa ja inspiroinut enemmän kuin iloiset ja pirteät kappaleet. Koen sen koskettavammaksi, kuten myös liikkeen joka siihen syntyy.

4.2.2 Visuaalinen ilme ja puvustus

Betoni #686c5e pitää sisällään useita erilaisia hahmoja: huppupäisiä ongelmanuoria, haalariasuisia yhdyskuntapalvelua suorittavia vandaaleja, poliiseja, bisnesihmisiä, hipstereitä, elämäniloisia lapsia. Lopussa tavoitteenamme oli pudottaa nämä hahmot ja tulla ikään kuin omaksi itseksemme, toisaalta harmaaksi massaksi. Sen vuoksi vaatteiden ja sitä kautta roolihahmon riisuminen tuli osaksi koreografiaa. Kokeilimme myös kasvojen maalaamista harmaaksi, mutta se osoittautui liian hankalaksi ajankäytön ja käsien otteen pitävyyden kannalta. Se olisi myös ehkä ollut turhan alleviivaavaa. Kaikki aloittivat tanssikoreografian edellisen roolihahmon vaatteissaan, ja yksitellen kuorituivat niistä tanssin edetessä pois. Lopulta kaikilla oli yllään vain yksinkertaiset, mustat alusvaatteet. Jalat halusin pitää paljaina, jotta tietynlainen orgaanisuus säilyi.

Halusin lavavaloista yksinkertaiset, melko kylmät ja kolkot. Ne tukivat ajatusta urbaanin ympäristön harmaudesta. Yhtä läpimenoa seurannut opettajani ehdotti, että taustalle projisoitaisiin liikkuvia pil-

viä/savua, mikä teki ilmapiiristä raskaamaan ja uhkaavamman. Pidin projisoinnin luomasta intensiivisyydestä, joten pidimme sen taustalla. Yllättävän yksityiskodan tilaan toi maalattu betonilattia, josta heijastuivat sekä tanssijoiden hahmot että savuprojisoinnit. Ennen black outia nähtävä koreografian ja teoksen viimeinen kuva on saanut inspiraationsa Banksyn kuuluisasta maalauksesta, jossa pikku-tyttö päästää irti sydämenmuotoisesta ilmapallosta.

4.3 Betonin harjoitusprosessi

Aikaa ensimmäisistä tanssiharjoituksista Betonin esitykseen oli kaksi ja puoli viikkoa – todella lyhyt jopa ammattitanssijoille, saati sitten sirkusalan opiskelijoille, joilla ei juuri ole kokemusta tanssikoreografian opettelusta. Kuusi 90-minuuttista harjoituskertaa oli sijoitettu lukujärjestykseen, mutta työstimme koreografiaa ryhmän yhteisestä päätöksestä myös vapaa-ajallamme. Lisäksi osa tanssijoista kaipasi myös yksityisempiä opetustuokioita, joita järjestin mielelläni. Halusin, että kaikki kykenivät menemään lavalle tarpeeksi varmoin mielin. Minun piti suunnitella ja valmistella harvat yhteiset harjoituksemme todella tehokkaiksi, mutta onneksi luovemmalle kokeilullekin jäi hieman aikaa. Seuraavissa kappaleissa avaan tarkemmin käytännön harjoitusprosessia osa-alueittain ensimmäisistä harjoituksista läpimenoihin. Olen jakanut harjoitusprosessin raportoinnin erilaisten koreografisten menetelmien ja elementtien mukaan, sillä ne ovat olennainen osa koko prosessia ja tätä opinnäytetyötä.

4.3.1 Annettu koreografinen materiaali

Harjoitusten ajankäyttöä suunnitellessa ajattelin, että olisi järkevintä lähteä liikkeelle opetettavasta materiaalista, jotta ryhmällä olisi mahdollisimman paljon aikaa sisäistää luomani liikesarjat. Aloitimme kronologisesti siitä hetkestä, kun koko ryhmä tulee mukaan koreografiaan. Ehdimme kolmen kerran aikana opetella kaikki duetot, liikesarjat, nostot sekä ensimmäiset banquine-heitot. Huomasin, että ihmisten oli helpompi sisäistää lattiasarja kuin seisten liikkuva askelsarja. Sen kanssa ilmeni jopa hieman turhautuneisuutta, ja liikkeitä piti käydä useamman kerran läpi. Osa oppilaista turhautui tosi nopeasti, jos he eivät heti oppineet jotain liikettä. Olen itsekin sellainen, joten yritin parhaani mukaan näyttää uudestaan ja uudestaan ja tähdentää, ettei kaikkea tarvitse osata täydellisesti vielä tänään.

Vaikka aikaa ei ollut turhan paljon, sitä kuitenkin riitti vielä liikkeiden hiomiseenkin. Olin todella tyytyväinen ryhmän oppimiskykyyn ja etenemistähtiin tiukassa aikataulussa. Kun näin ensimmäisten harjoitusten jälkeen videolta duettoja ja lattiasarjaa, olin jopa yllättynyt siitä, miten hyvältä se näytti. Tunsin ryhmästä myös pientä ylpeyttä, sillä suurin osa ei ollut juuri tehnyt lattiatekniikkaa tai ylipäättäen nykytanssia kovinkaan paljon. Siihen nähden opiskelijat tekivät liikesarjat todella hyvin. Tietysti korjaamisen varaa on aina, ja eniten kiinnitin huomiota seuraaviin asioihin:

1. *Kontrastit hitaan, sitkeän liikkeen ja terävien aksenttien välillä selkeämmiksi*
2. *Turha liikkeen hallinta pois, anna painovoiman viedä*
3. *Musiikin kuuntelu, oikeat aksentit*
4. *Tosi isosti tekeminen: jos tuntuu, että musassa on liikaa aikaa, teet liikkeet liian pienesti.*

(Työpäiväkirja 22.4.2016.)

Edellä mainittujen asioiden lisäksi keskustelimme läsnäolon tärkeydestä ja tunnetiloista, jotka olivat hyvin oleellisia tekijöitä koreografiassa. Materiaali perustui pitkälti vuorovaikutukselle, ihmisten välisille valta-asemille ja manipuloinnille, joten liikkeestä tuli välittyä paljon muutakin kuin itse liike.

4.3.2 Kompositiotehtävä

Aloitimme toisen harjoitusviikon kompositiotehtävällä. Halusin koreografian loppuun osion, jossa jokin määrittelemätön objekti kulkee jokaisen läpi. Tanssin lopussa jokaisella on ikään kuin pieni soolohetki - jokainen saa jotain, jokainen antaa eteenpäin. Se korosti myös ideaa yksilöstä harmaan massan sisällä. Annoin tanssijoille tehtäväksi keksiä pienen liikesarjan, jossa jokainen saa jonkin asian, oli se sitten tunnetila tai symbolinen asia, ja se joko kulkee kehon tai tilan läpi. Objektia sai myös manipuloida. Lisäksi annoin heille listan sanoista, jotka saattoivat helpottaa tehtävää. Näitä olivat esimerkiksi ottaa kiinni, pudottaa, valua, puristaa, jännittää, lentää, vierittää ja niin edelleen.

Määrittelimme järjestyksen ryhmän sisällä kronologisesti koko teoksen hahmojen esiintymisen mukaan: ensimmäinen lavalle ilmestynyt hahmo olisi objektin kulussa viimeinen. Tähän päädyimme myös siksi, että teoksen ensimmäinen roolihahmo, graffiteja tehnyt nuori mies, oli yksi ainoita hahmoja, joka pysyi koko teoksen läpi, ja oli siksi oleellinen ja tärkeä. Halusin juuri hänen olevan se hahmo, joka ihan lopussa luopuu asustaan ja lopulta päästää jotain irti. Muita toiveitani oli, että joku heittää objektin, jota kaikki seuraavat katseellaan, ja että joku halvaantuu liikkumattomaksi. Muuten kaikki oli avointa. Ajaksi kompositiotehtävälle annoin 15 minuuttia. Tuon jälkeen kokoonnuimme piiriin järjestykseen ja kokeilimme, miten objekti käytännössä etenee. Ensimmäisen kierroksen perusteella todettiin, että kulku on liian hidasta ja kaipaa enemmän dynaamista vaihtelua. Seuraava tehtävä oli kommunikoida paremmin sen henkilön kanssa, jolta objektin saa, ja kenelle sen antaa, jotta kulku saatiin sujuvammaksi.

Vaikeinta oli asettaa muut ihmiset tilaan, ne jotka eivät tehneet mitään objektin ollessa aina vain yhdellä henkilöllä kerrallaan. Ensin kokeilimme kävelyä, mikä oli liian sekavaa, sitten paikallaanoloa, niin että objektin vaihto tapahtui aina keskellä. Sekään ei toiminut. Lopulta sommittelin tanssijat tilaan kronologisessa järjestyksessä aloittaen keskeltä, edeten siitä luonnollisesti lähelle ihmistä, joilta objektin sai ja joille sen antoi. Se toimi. Päätimme, että kaikki seuraavat objektia, ja reagoivat sen tapahtumiin, muttei kuitenkaan liian teatraalisesti. Kun objektin oli antanut eteenpäin, annettiin muille tilaa kävelemällä hitaasti pois taaksepäin.

Viimeinen henkilö, edellisessä kappaleessa mainittu nuori mies, ei enää antanut objektia eteenpäin. *”--kamppailee hetken sen kanssa, kunnes huojentuu, tapahtuu release, irti päästäminen. Se muotoutui näkymättömäksi ilmapalloksi, jonka Armas päästää kädestään, ja jota kaikki seuraa katseella ylös. The end. Tuli myös idea Armasen kaatumisesta muun ryhmän syyliin + black out, mutta se näytti siltä, että nyt tuli kuolema... se ei varsinaisesti ollut tarkoitus, joten hylättiin idea. Itse halusin lopusta vähäeleisen ja kauniin, ei mitään mahtipontista tykitystä.”* (Työpäiväkirja 29.4.2016.)

Objektin kulku -osion loppu / Kuva: Mikko Pirinen

Toisena luovempana tehtävänä pyysin pareja keksimään tiettyyn kohtaan oman noston, joka sulaisi hitaasti alas. Oli mahtava nähdä sellaista kekseliäisyyttä ja näyttäviä, isoja nostoja syntyvän hetkessä. Se ero perustanssijoiden ja sirkusartistien välillä on, että sirkusihmiset uskaltavat kokeilla korkeita heittoja ja nostoja tuosta vaan. Ja ne myös enimmäkseen onnistuvat.

4.3.3 Duetto

Olin suunnitellut tanssikoreografian alkavan duetto-osalla, joka ikään kuin esittelisi koreografian teeman. Betoni #686c5e:n kohtauksissa oli yleisesti ottaen paljon vastakkainasettelua, ja koin, että kyseisen teeman täytyi olla läsnä myös tässä koko teoksen päättävässä tanssissa. Päätin olla toinen alun dueton tanssijoista, sillä oli nopeampaa luoda ja opetella itse ylimääräinen liikemateriaali. Suurimmalle osalle luokkakavereistani se olisi voinut aiheuttaa liian suuren paineen kireällä aikataululla. Luokallani on toinenkin tanssijataustainen oppilas, Helmi, jota pyysin duettoparikseni. Helmi ei ole ammattitanssija, mutta hän on tanssinut koko ikänsä ja on erittäin lahjakas liikkuja. Tanssitaustaisina meillä on paljon yhteisiä kiinnostuksen kohteita liikkeen ja esittämisen suhteen. Olimme jo aiemmin miettineet, että voisimme työstää tanssidemoja yhdessä, mutta nyt pääsimme ensimmäistä kertaa todella käytäntöön asti.

Duetto syntyi melko nopeasti, sillä Helmin kanssa oli helppo työskennellä: perjantaina 22.4.2016 työstimme noin puolestoista tunnissa koko dueton viimeistelyä vaille valmiiksi. En ollut etukäteen luonut duettoa varten yhtään liikesarjaa, sillä olin todella luottavainen sen suhteen, että pystyisimme tuottamaan kahdestaan jotain kiinnostavaa. Lähdimme liikkeelle tavoitteesta työstää kahden vastakkaisen hahmon kohtaaminen. Nuo hahmot, rahanahne bisnesnainen (minä) ja köyhä katumuusikko (Helmi) olisivat yleisölle tuttuja jo teoksen aiemmista osista. Alun duetossa on kyse vallasta, toisen

pompottelusta, miellyttämisen tarpeesta, vihasta – kunnes hahmot päätyvätkin samalle tasolle toistensa kanssa, heräävät ja huomaavat egojensa olevan vain tyhjää ilmaa. He kohtaavat toisensa vain ihmisinä, omana itsenään roolinsa alla. Nämä ajatukset tiedostaen lähdimme vain kokeilemaan liikettä suoraan musiikkiin, ja kun molemmat saivat jostain kiinni, pidimme sen ja teimme uudestaan. Pala palalta sarja rakentui loogiseksi kokonaisuudeksi, ja saimme liikkeet istutettua musiikin aksentteihin. Myöhemmin keskustelimme vielä hahmojen ilmaisusta sekä keskinäisestä vuorovaikutuksesta.

4.3.4 Banquine

Minulla ei ole koskaan aiemmin ollut tilaisuutta koreografoida tanssia, johon sekoittuu sirkusta ja akrobatiaa. Ensin olin banquine-osuuksista stressaantunut, sillä niiden mukaan ottaminen hankaloitti koreografioimista, eikä se ollut vahvinta osaamisalaani. Pelkäsin, että heitot tulisivat olemaan liian irrallisia muusta tanssista tai muuten kovin staattisia, sillä heitoilla pitää aina olla turvallisuussyistä vieressä seisovia kiinniottajia eli spottereita. Temppuihin pitää myös valmistautua, hakea tasapainoa ja yhteistä ajoitusta heittäjien ja lentäjän kesken. Tällöin musiikin ajoitukset ovat toissijaisia. Musikaalisuus on itselleni hyvin tärkeä elementti, ja halusin eri tanssiosoiden menevän tarkasti laskuihin ja kappaleen tiettyihin kohtiin. Heitoista ei kuitenkaan aina tiennyt, osuvatko ne juuri samaan kohtaan musiikissa.

Takaperinvoltti korista toiseen / Kuva: Mikko Pirinen

Prosessin edetessä innostuin banquinesta kuitenkin enemmän ja enemmän, sillä se toi koreografiaan täysin uuden tason ja suurempia kontrasteja - lattiaosuudet saivat vastapainoksi ilmaa. Mielestäni sain heitto-osiot linkitettyä muuhun koreografiaan melko hyvin ja korostettua niitä musiikin aksenteilla. Jotta vältin temppujen liian staattisuuden, käytin heittojen välissä paljon tilassa liikkuvia osioita. Näyttävimmät heitot säästin loppupäähän, mutta kuitenkin niin, että ne eivät olleet koreografian päättävä osa. Temput olivat minun näkemykseni mukaan koreografinen lisäelementti, hyvin oleellinen sellainen, mutta halusin, että tanssi ja liike olisivat selkeästi pääosassa. Banquinen hyödyntäminen toi minulle kuitenkin täysin uuden näkökulman koreografiseen luomiseen, sillä aiemmin minulla ei ole ollut mahdollista työstää isompia heittoja monitaitavien ihmisten kanssa. En ole oikeastaan edes tiedostanut Betonin prosessia ennen, mikä kaikki voi olla mahdollista koreografian sisällä. *”Joskus olen ollut mukana tanssikoreografioissa, joissa on ollut pieniä nostoja ja temppuja, mutta nyt puhutaan ihan eri tason akrobatiasta: nämä tyytit pystyvät heittämään toisiaan noin kolmeen metriin ja tekemään voltteja siinä välissä. Aika mahtavaa.”* (Työpäiväkirja 25.4.2016.)

4.4 Esiintymiskokemus ja palaute

Betoni #686c5e sai ensi-iltansa Kukkofestivaaleilla 7.5.2016, ja toinen näytös esitettiin heti seuraavana päivänä. Tanssin suhteen esitykset poikkesivat toisistaan merkittävästi, sillä duoparini Helmi sairastui ensimmäisen näytöksen jälkeen vatsatautiin. Jouduin yötä vasten miettimään vaihtoehtoja alun duetolle, ja ne olivat lähinnä joko dueton muuttaminen sooloksi tai Helmin osan opettaminen jollekulle toiselle. Olin tilanteesta melko stressaantunut, sillä aikaa ei juuri ollut – emme vain esiintyneet festivaaleilla, vaan hoidimme myös lipunmyynnin, lavanrakennuksen, kahvion myynnin ja muiden esitysten valmistelut. Onnekseni toinen luokkakaverini, Suvi, ilmoittautui seuraavana aamuna vapaaehtoiseksi tekemään Helmin osion, ja sain opetettua hänelle tarvittavat liikesarjat ennen festivaalipäivän alkua. Olo keveni huomattavasti, sillä soolon tekeminen olisi vienyt paljon enemmän aikaa ja muuttanut koko koreografian rakennetta ja tarinaa. Suvi oppi dueton osiot nopeasti ja teki niistä omat tulkintansa, mikä sopi hyvin tanssin luonteeseen.

Stressistä huolimatta koin esitysten menneen hyvin, ja minulla oli vahva tunne sitä, että pystyin seisomaan koreografiani takana. Oikeastaan koen, että kaikki tanssijat kykenivät, ja loppukoreografiasta oli tullut meille kaikille tärkeä yhteinen osa. Jollain tapaa myös kosketti, miten tanssijat heittäytyivät liikkeeseen ja tulkitsivat koreografiaani. Näin tanssin videolta vasta jälkikäteen, olinhan itse myös lavalla, mutta jo ennen sitä tiesin olevani tyytyväinen. Luokkakavereillani oli jäänyt tanssista hyvä fiilis, ja kuulin positiivisia kommentteja heti esityksen jälkeen myös yleisöltä. Lopputanssia keuhuttiin sopivasti erilaiseksi ja koskettavaksi. Melko usein sirkusesitysten lopputanssit ovat pirteitä ja hyväntuulisia, viihdyttäviä ja mukaansatempaavia. Betonin tunnelmaltaan synkkä ja painostava koreografia olisi voinut voi olla yleisölle melko raskas, jos se ei olisi istunut hyvin muuhun kokonaisuuteen. Luulen, että se kuitenkin jätti yleisölle edes hieman toiveikkaan olotilan.

Opettajiltani sain koko prosessin ajan hyvää ja rohkaisevaa palautetta. Koin, että minuun ja näkemyksiini luotettiin, sillä sain koreografian kanssa hyvin vapaat kädet, eivätkä opettajat tulleet seu-

raamaan harjoituksia. He näkivät lähes valmiin koreografian vasta ensimmäisissä läpimenoissa, jolloin isoille muutoksille ei ollut juurikaan aikaa. Lopputulokseen opettajat eivät juurikaan kajonneet, vaikka he ehdottivatkin muutamia yksityiskohtien viilauksia. Lähinnä he muistuttivat tanssijoita ilma-
sun tärkeydestä, kontaktista kanssatanssijoihin ja aidosta impulsseihin reagoimisesta. Sirkusartisti-
koulutuksen linjanjohtaja toi palautteessaan esille, että tehtävä oli haasteellinen, sillä ryhmä oli tans-
sitasollisesti erittäin heterogeeninen. Hänen mielestään se ei kuitenkaan juuri näkynyt lopputulok-
sessa, ja kaikille oli löydetty oma paikkansa osana teosta. Hän kirjoitti myös, että tekemäni ko-
reografia täytti erinomaisesti paikkansa osana esitystä, ja että musiikki ja tyyli sopivat esityksen tee-
maan hyvin. Olen aina ollut hyvin itsekriittinen tekemisiäni kohti, mutta kerrankin olin jälkikäteen
tyytyväinen saavutuksiini, ja kykenin ottamaan positiivisen palautteen hyvillä mielin vastaan.

"You are my angel, come from way above" / Kuva: Jussi Ulkuniemi

5 (T)RUST

*”Läsnäolo ja hetkessä eläminen,
suunnittelemattomuus, epävarmuuden sietäminen, sattuma,
kuunteleminen, kohtaaminen, heittäytyminen.*

Luottamus.”

Syksyn 2016 edetessä improvisaatiosta oli tullut jollain tapaa luokkamme oma juttu. Siitä on kiittäminen nykytanssin opettajaamme Meri-Tuuli Risbergiä, joka keskittyi opetuksessaan enemmän oman liikkeen tuottamiseen, improvisaatiotehtäviin ja ryhmän kuunteluharjoituksiin. Koin, että luokkamme oli nykytanssitunneilla löytänyt jotain todella arvokasta ja erityistä, sillä pitkät improvisaatiojamat tuottivat kollektiivisia wow-elämyksiä. Koska ryhmällä oli paljon potentiaalia, halusin viedä impron sen kanssa seuraavalle tasolle. Minua kiinnosti muun muassa, miten yleisön läsnäolo vaikuttaisi improvisaatioon, ja mitä tapahtuisi, jos esiintyjät kuulisivat teoksen musiikin vasta lavalla. Mielestäni improvisaatiota on yleensä mielenkiintoista katsoa, sillä se on usein yllättävää, spontaania ja hauskaakin. Kuten Routarinne kirjoittaa (2004, 140), yleisö nauttii improvisaation katsomisesta, kun he näkevät esiintyjien vaikuttuvan toisistaan ja muuttavan käytöstään toistensa teoista ja ilmaisusta.

Mietin potentiaalisia esiintymistilaisuuksia, ja mieleeni tuli ensin koulumme järjestämät Open Stage -tapahtumat. Ne ovat kaikille avoimia esiintymisiltoja, jolloin lavalle saa tuoda eri alojen esityksiä, work in progress -teoksia, taiteellisia kokeiluja ja niin edelleen. Kyselin tästä mahdollisuudesta sirkuskoulutuksen linjanjohtajaltamme, mutta hän vinkkasikin minulle joulukuussa pidettävistä Lokatansseista.

5.1 Lokatanssit

Lokatanssit on nykytanssitapahtuma, jota on järjestetty Lahdessa vuodesta 2014 tanssiryhmä innerdinnerinnoventin toimesta. Tapahtuma pyrkii lisäämään nykytanssin näkyvyyttä ja tunnettavuutta Lahden alueella ja tarjoamaan paikallisille tanssitaiteilijalle tilaisuuden esittää teoksiaan. Vuonna 2016 tapahtumaa tuki Lahden kaupungin kulttuurikeskus, ja se järjestettiin Salpauksen sirkuskeskuksella.

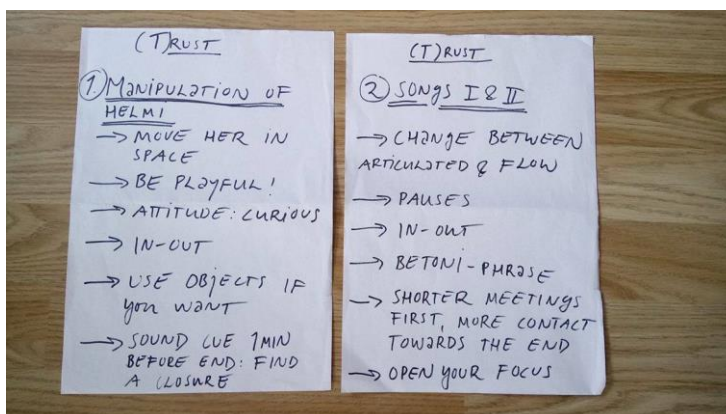
Vuoden 2016 Lokatansseissa nähtiin neljä erilaista teosta: Leena Keizerin TaikaTarinat, Heini Tuoresmäen Breaking Statues, Taidekollektiivi Liiketilan MAA sekä konseptoimani (T)RUST. Tapahtumaa tuottivat innerdinnerinnoventin Pippa Jämsén, Meeri Lehto sekä Meri-Tuuli Risberg. Otin erään nykytanssintunnin jälkeen Risbergin kanssa puheeksi luokkamme improvisaatiokyvyn, ja kysyin mahdollisuudesta tuoda improvisaatiopohjainen teos lavalle. Risberg totesi, että Lokatansseissa olisi hyvinkin tilaa noin 15-minuuttiselle teokselle, joten otin tarjouksen innolla vastaan.

5.2 Esityskonseptin luominen

Keskustelin jonkun verran Risbergin kanssa improvisaatioteoksen esittämisestä, sillä hänellä on aiheesta jonkin verran kokemusta. Yleisesti ottaen improvisaatiossa ei ole oikeaa tai väärää, mutta kun jotain viedään lavalle, pitää hieman miettiä kohtauksen toimivuutta katsojan näkökulmasta. Selkeä rakenne auttaa sekä tanssijoita että katsojia keskittämään fokusta ja välttämään totaalisen improkaaoksen, josta kukaan ei saa ollenkaan kiinni. Tämän saavuttaakseni minun piti luoda tanssijoille selkeät tehtävät ja säännöt, jakaa teos erilaisiin osiin ja valita niihin sopivan mittaiset ja tyyliltään vaihtelevat musiikit. Olin seurannut luokkani paria improvisaatiotuntia sivusta syysflunssan iskettyä, jolloin pystyin tarkkailemaan improa yleisön näkökulmasta. Tuolloin kirjoitin ylös muutamia tärkeitä havaintoja, jotka toimivat myöhemmin pohjana esityskonseptia suunnitellessa. Erilaiset ja selkeästi valitut liikkeen dynamiikat (kuten aksentoitu ja pehmeä, vapaa ja kahlittu jne.) olivat mielenkiintoista katsottavaa, sillä ne korostivat kontrastin avulla toisiaan. Yleensä liikelaaduilla pelaaminen on tanssijoille mielekästä, jolloin se on sitä todennäköisemmin myös katsojalle.

Tanssijoiden väliset kohtaamiset ja etenkin fyysinen riskinotto olivat tekijöitä, jotka halusin mukaan, sillä niistä syntyi usein herkullisen spontaaneja tapahtumia. Lavalla ei kuitenkaan saisi olla liikaa tanssijoita kerralla, sillä monien samanaikaisten tapahtumien seuraaminen on katsojalle pidemmän päälle uuvuttavaa. Ison porukan samanaikaiset flashit ovat hyvin vahvoja hetkiä, joten niiden vastapainoksi pitää antaa tilaa myös soolohetkille, duetoille ja pienemmille ryhmille. Lavalla tulisi olla tilaa kuunnella ja hengittää. Huomasin myös, että improvisaatio jää helposti hieman tanssijan omaan kuplaan, mikä on esimerkiksi liikettä luodessa tai tutkiessa täysin normaalia ja sallittua. Tällöin katsojan voi kuitenkin olla vaikea seurata tanssia, eikä yleisöön asti välttämättä välity mitään. Jo katseen avaaminen tilaan ja muihin esiintyjiin auttaa, sillä se tekee tanssijasta läsnäolevan. Juuri läsnäolon taito on improvisaatiossa oleellista - improvisaatiota ei oikastaan voi esittää, se pitää elää ja kokea.

Edellämainitut huomiot mielessäni hahmottelin teokselle karkean rakenteen ja jaoin teoksen kahteen osaan tanssijoiden tehtävien mukaan. Avaan improvisaatiotehtäviä enemmän luvussa 5.3.1. Ensimmäinen osa koostui yhden tanssijan ryhmämanipuloinnista ja toinen osa liikelaatujen vaihteluista, liikefrasilla pelaamisesta sekä muiden kohtaamisista:

(T)RUSTIN rakenne päähkinänkuoressa

Pohdin, miten saisin kontrolloitua meille annettua 15-minuutin aikarajaa tekemättä loppumisesta ennalta-arvattavaa. Halusin, että tarkka lopetuksen hetki tulisi tanssijoille ja yleisölle yllätyksenä, vaikka he tiesivätkin esityksen keston. Helpoin ratkaisu olisi ollut valita juuri 15 minuuttia kestävä biisi, mutta se olisi ollut liian tylsä ja ennustettavissa oleva päätös. Kaipasin esityksen loppuun hiljaista osiota, joka loppuisi kuin seinään, kun 15 minuuttia tulisi täyteen. Pohdimme asiaa yhdessä luokkakaverini Helmin kanssa, ja hän ehdotti ratkaisuksi munakelloa. Se sopi konseptiin täydellisesti, sillä munakellon ajastimen kytkentä yleisön edessä toimisi hyvänä ja selkeänä alkuna teokselle, ja sen raastava ääni katkaisisi toiminnan tehokkaasti. Munan muotoinen munakello on myös melko humoristinen ja sympaattinen esine, mikä loi leikinomaista tunnelmaa teokseen.

5.2.1 Musiikki

Hain musiikkivaihtoehtoja melko kauan. Tiesin, että musiikki tulisi vaikuttamaan tanssijoiden tekemisiin, halusin tai en, joten kappaleet oli valittava tarkasti. Teoksen ensimmäinen osa tehtäisiin hiljaisuudessa, ja toiseen osaan etsin kahta erilaista kappaletta. Ensimmäisen niistä oli tarkoitus olla tempoltaan vauhdikas ja mukaansatempaava, jotta tanssijat lähtisivät todella fyysisesti liikkeelle staattisemman ensimmäisen osan jälkeen. En halunnut sen rajaavan tanssijoiden ilmaisua liikaa, joten se sai olla tunnelmaltaan melko neutraali. Etsin sopivaa musiikkia elektronisen musiikin puolelta, ja päädyin lopulta Moderat-nimisen berliiniläisyhtyeen kappaleeseen nimeltä Koxring. Kappaleessa on melko hypnoottinen tunnelma, hieman haikeakin, mutta se sisältää paljon kiinnostavia rytmittelyjä ja vahvan eteenpäin rullaavan pohjavireen. Koxring ei sisällä laulua ollenkaan, mikä sopi osioon hyvin, sillä usein myös laulujen sanat ohjaavat tanssijoita paljon.

Toinen kappale sai puolestaan olla kevyt ja humoristinenkin, sillä halusin teoksen loppuun enemmän leikkisyyttä. Tavoitteenani oli tarjota tanssijoille musiikillista rokaista kokeilla jotain hölmöäkin lavalla ja antaa yleisölle mahdollisesti hauskoja hetkiä. Toiseksi kappaleeksi valitsin Pariisin varpusen Edith Piafin *Correqu' et reguyerin*, joka ei ole alleviivaavan hauska, mutta hyvin kepeä ja kujeileva. Vanhanaikainen tunnelma vinyylin rätinöineen toi mukavaa kontrastia edellisen kappaleen elektronisuudelle. Vaikka *Correqu' et reguyerin* onkin sanat, eivät ne häirinneet, sillä runollisempi ranska aukeaa harvemmalle.

5.2.2 Puvustus

Esiintymisasujen tuli liittyä jollain tapaa esityksen sattumalliseen luonteeseen, joten pyysin tanssijoita tuomaan paljon mustia ja valkoisia vaatteita mukanaan kenraaliharjoituksiin. Välttääkseni täyden värien ja tyylien kaaoksen päätin valita kyseisen yksinkertaisen väriteeman, sillä musta ja valkoinen toimivat yleensä tilanteessa kuin tilanteessa. Harjoituksessa jokainen asetteli tuomansa vaatteet lattialle ja valitsi toisten tuomista vaatteista itselleen mustavalkoisen asun. Yhteisenä tekijänä pidimme jalassa villasukat, jonka värin jokainen sai päättää itse. Se toi hauskaa kontrastia ja eloa muuten hillittyyn ulkoasuun.

Vaatteiden sovittelua kenraaleissa

Circle of Villasukka

5.3 (T)RUSTin harjoitusprosessi

Koska lähes koko sen hetkinen luokkamme osallistui Lokatansseihin, sain sirkuskoulun linjanjohtajaltamme sitä varten kaksi 90-minuuttista harjoituskertaa kouluajan lukujärjestykseen. Minun piti suunnitella tunteja ja ajankäyttöä aivan uudesta näkökulmasta, sillä harjoitusten tavoitteena ei ollut ko-roografisen materiaalin harjoittelu tai luominen, ylipäätään minkään asian harjoittelu sinänsä valmiiksi. Miten harjoitella jotakin sellaista varten, joka oikeastaan kärsii liiasta harjoittelusta? En halunnut paljastaa tanssijoille liikaa musiikista tai tyyleistä, enkä toivonut varsinkaan sitä, että aito spontaanius katoaisi. Harjoittelu oli kuitenkin välttämätöntä, jotta tanssijat olivat tarpeeksi tietoisia niistä asioista, jotka rajasivat esitystä. Tärkeää oli myös harjoitella oikeaan mielentilaan pääsemistä ja hetkessä reagoimista.

5.3.1 Improvisaatiotehtävät

Improvisoiminen on yleensä vaikeinta silloin, kun saa tehdä mitä vain. Liika valinnanvapaus saattaa johtaa siihen, ettei saa mistään kiinni, ja aloittaminen voi tuntua epämääräiseltä haahuilulta. Pitkissä improvisaatioissa se kuuluu joskus asiaankin, mutta vartin kestävässä esityksessämme ei ollut niinkään aikaa virittäytyä tunnelmaan ja hakea liikettä. Halusin rajata tanssijoiden liiketehtäviä myös siksi, että sovitut liiketeemat ja tyylit tekisivät esityksestä yleisöystävällisemmän. Ne auttaisivat saamaan teoksesta yhtenäisemmän ja mahdollisesti luomaan katsojalle jonkinlaisen punaisen langan, jota seurata.

Ensimmäisissä harjoituksissa kerroin tanssijoille pääpiirteittäin suunnittelemani rakenteesta sekä tehtävistä, jota kokeilisimme. Ensin lämmittelimme tilan poikki liikkuvilla harjoituksilla, joiden liiketeemat olivat vastaparit "flow&artikuloitu". Pyysin tanssijoita liikkumaan ensin flow-laadulla, pehmeästi ja jatkuvasti, eri tasoja käyttäen. Tämän jälkeen siirryimme artikuloituun liikkeeseen, jossa halusin tanssijoiden tiedostavan jokaisen nivelensä, käyttävän niitä minimalistisesti ja tarkasti, terävästikin, samalla edeten tilassa ja tasoissa. Seuraavilla kierroksilla pyysin tanssijoita yhdistämään vapaasti näitä kahta liikelaatua sekä lisäämään välillä selkeän tauon liikkeeseen. Viimeisellä kierroksella otimme mukaan vielä kontaktin ja muiden kohtaamisen. Tanssijat saivat olla fyysisessä kontaktissa

toisiinsa, ottaa ja antaa impulsseja, leikitellä yhdessä aiemmilla liiketeemoilla. Tämä viimeisin, yhdistetty "flow&artikuloitu&tauot ja kohtaamiset" -vaihe sisälsi ne elementit, jotka halusin esitykseen mukaan.

Seuraavaksi muistelimme yhdessä Betonin lattiasarjan keväältä. Halusin mukaan jonkin yhteisen liikesarjan, johon tarvittaessa turvautua, jos improvisaatio ei ottaisi tuulta alleen. Lisäksi on yleensä melko tyydyttävää katsoa, kun omiaan improvisoivat tanssijat alkavat yhtäkkiä, kuin tyhjästä tehdä liikesarjaa unisonona. Mielestäni Betonin lattiasarja sopi tähän tarkoitukseen hyvin, sillä se oli tanssijoille jo tuttu, tämän ryhmän oma juttunsa. Se sopi myös tansittavaksi eri suuntiin, eri tempoihin, eri rytmeihin. Koska ryhmän kuuntelu korostuu tällaisissa tehtävissä, harjoittelimme Betonin liikesarjaa ilman laskuja, toisia tanssijoita kuunnellen ja aistien. Se loi ison jännitteen, jonka purkautumista oli mielenkiintoista seurata.

Betoni-moment / Kuva: Joonas Purastie

Olin pitkään miettinyt, että haluan tämän ryhmän kanssa kokeilla harjoitetta, jossa yksi tanssija on täysin muiden manipuloitavissa. Manipuloitavan tehtävä on tuottaa silmät kiinni jatkuvaa puhetta, sillä se vaatii niin paljon keskittymistä, että muu ympäristö katoaa. Tällöin manipuloitava ei tiedosta, mitä hänelle oikeastaan tapahtuu. Muu ryhmä saa (turvallisesti) tehdä manipuloitavalle mitä vain: liikuttaa, antaa impulsseja, kuljettaa tilassa, nostaa, hyödyntää esineitä, vaatteita jne. Fokuksen on kuitenkin oltava manipuloitavassa henkilössä. Olen tehnyt vastaavan harjoituksen itse sekä manipuloitavana että manipuloijana, ja kokemus oli mielenkiintoinen. En kuitenkaan halunnut tässä esityksessä olla kohdehenkilö, joten pyysin Betonistakin tuttua duettopariani Helmiä tehtävään. Puhuminen hiljaisuudessa ja yleisön edessä voi olla hieman ahdistava kokemus, mutta tiesin Helmin olevan melko sinut äänen tuottamisen kanssa. Helmi myös suostui tehtävään innostuneesti. Mietin, helpottaisiko jonkin teeman valitseminen puheen tuottamista, mutta päätimme ensin kokeilla "mitä mielen tulee" -periaatetta.

Annoin manipulointitehtävälle seitsemän minuuttia aikaa, koska se tuli olemaan käytettävissä oleva aika myös esityksessä. Ensimmäinen kokeilu, jota seurasin, oli yllättävän ujo. Muut tanssijat eivät oikein tienneet mitä tehdä Helmillä, ja osio jäi liian staattiseksi ja vakavaksikin. Tilassa oli liikaa seisotelua ja ylipäättään liikaa ihmisiä kerralla. Ryhmässä nousi esiin havainto, että manipuloijien tehtävää voisi helpottaa jonkinlainen tavoite tai päämäärä, sillä aluksi osasta tuntui vaikealta lähteä tekemään toiselle mitä vain. Lisäksi 7 minuuttia tuntui tanssijoista liian lyhyeltä siihen, että pääsisi kunnolla flow'hun. Kokeilimme tehtävää uudestaan tarkemmilla ohjeilla: Helmiä tuli liikuttaa enemmän tilassa, manipuloijien asenteen tulisi olla leikkisämpi ja uteliaampi, ja he saivat halutessaan lähteä tilanteesta pois. Tämän in-out-mahdollisuuden lisääminen vaikutti olevan oikea ratkaisu, sillä se vapautti ihmisiä kokeilemaan paljon enemmän, kun heillä ei ollut painetta tuottaa jatkuvasti mahdollisesti yleisöä kiinnostavaa materiaalia. Toinen kokeilu sujui jo vapaammin, ja päätin ottaa osion mukaan esitykseen.

Helmillä ei ollut sen suurempia ongelmia keksiä puhuttavaa, ja hän halusi pitää puheen tuottamisen vapaana teemoista, puhua tässä hetkessä. Helmin puheen ja tapahtumien välille syntyi välillä tahattomia, satunnaisia yhteyksiä, jotka ovat mielestäni hyvin herkullisia hetkiä. Välillä Helmi huomasi, mitä hänelle tapahtui, ja reagoi siihen sanallisesti, mikä ei ollut välttämättä huono asia. Tavoitteena oli kuitenkin yrittää pitää puhe ja liike erillään toisistaan, jotta syntyisi aitoja sattumia. En ollut ennen tätä harjoitusta tehnyt lopullista päätöstä siitä, tulisiko tämä osio olemaan improvisaatioteoksen ensimmäinen vai viimeinen osio, mutta tunnin jälkeen päätimme yhdessä, että kyseinen kohta aloittaa koko teoksen. Toisinaan asioita ei voi suunnitella täysin etukäteen, ennen kuin näkee ja kokee ne käytännössä.

Toisissa harjoituksissa teimme pitkän lämmittelyimpron lisäksi niin sanotun valeläpimenon, jossa oli kylläkin oikea rakenne ja tehtävät, mutta vaihtoehtoiset musiikit. Sitä kautta tanssijat saivat kokemuksen koko esityksen kaaresta ja osien kestosta. Ensimmäisiin harjoituksiin verrattuna tanssijoilla oli paljon kokeilevampi ja avoimempi asenne, ehkäpä siksi, että tehtävien elementit alkoivat olla tuttuja. Myös pitkä lämmittelyimprovisaatio vaikutti mielialoihin avaavasti. Lämmittelyn merkitys improvisaatiolle oli oikeastaan koko prosessin suurin oivallus.

5.3.2 Keskustelut ryhmän kanssa

Keskustelimme tanssijoiden kanssa vähintään 10 minuuttia jokaisen harjoituskerran lopussa. Mielestäni improvisaatioharjoituksista ja niiden aiheuttamista kokemuksista ja havainnoista tulisi aina ehtiä puhua. Muutoin improvisaatio voi jäädä luonteensa vuoksi hyvin ohimeneväksi hetkeksi, jonka aiheuttamat oivallukset eivät tallennu mihinkään. Toisaalta se voi saada aikaan vahvoja tunnekokemuksia, joita on hyvä avata mukana olleiden kanssa. On yhtä arvokasta keskustella niistä asioista, jotka toimivat, sekä niistä, jotka tuntuivat vaikeilta ja tökkiviltä. Vain sitä kautta voi löytää uusia ratkaisuja tehdä improvisaatiosta hedelmällistä.

Sain ryhmältä myös paljon konkreettisia ideoita ja parannusehdotuksia sekä harjoitusten rakennetta ajatellen että itse teoksen esittämiseen. Yksi isoista teemoista, joka nousi keskusteluissa esiin, oli

edelläkin mainittu lämmittelyn tärkeys – ei niinkään lihasten lämmittelyn, vaan hyvän flow’n saavuttaminen ja mielen saaminen sopivaan avoimeen tilaan. On vaikea lähteä improvisoimaan, jos koko ryhmä ei ole päässyt tietynlaiseen yhteiseen keskittyneeseen rentoon mielentilaan. Lämmittelyimprovisaatio voi koostua esimerkiksi tilan poikki eri liikelaaduin etenevistä ”lauseista”, tai sitten täysin vapaasta liikkeestä. Joskus on hyvin toimiva keino vain maata lattialla ja tunnustella, millaista liikettä juuri nyt syntyy. Yleensä liikkeellelähtö on se vaikein hetki, mutta pienikin liike saattaa yhtäkkiä viedä mukanaan tempoltaan hyvinkin reippaaseen tanssiin. Myös toisten ihmisten energia tarttuu ja muilta voi ottaa impulsseja omaan liikkeeseensä.

5.4 Esiintymiskokemus ja palaute

Päätin jossain vaiheessa harjoitusprosessia osallistua (T)RUSTin esitykseen myös itse, sillä halusin kokemuksen sekä teoksen tanssijana että ohjaajana. Näkisin joka tapauksessa teoksen videolta jälkikäteen, mutta lavakokemus olisi korvaamaton. Ennen esitystä kielsin tanssijoilta käsiohjelmien katsomisen, sillä se sisälsi muun muassa tiedot teoksen musiikeista. Kenraaliharjoitukset pidimme pari tuntia ennen esitystä. Aiemmista harjoituksista viisastuneena päätin käyttää meille varatun tunnin mittaisen harjoitusajan pitkään improvisaatiopohjaiseen lämmittelyyn. Teimme noin puolituntisen improvisaation lavalla, jotta tulimme tutuiksi tilan kanssa ja pääsimme virittäytymään sopivan vapautuneeseen mielentilaan.

Samalla tapahtuman valoteknikko sai mielikuvaa siitä, mitä lavalla saattaisi tapahtua. Teoksen luonteesta johtuen en voinut antaa valoteknikolle juuri mitään ohjeita kestoja lukuun ottamatta, mutta sen sijaan annoin hänelle vapaat kädet reagoida tilanteisiin haluamansa mukaan. Hän kokeili jo harjoituksissa luoda valotilanteita lavan tapahtumia seuraillen, ja ymmärsin oikeastaan vasta silloin, miten paljon valotkin vaikuttavat ilmapiiriin ja tunnelmaan. Saattoivat ne vaikuttaa jopa tanssijoihinkin. Valoteknikko vaikutti hyvin innostuneelta tästä mahdollisuudesta kokeilla jotain erilaista ja vapaampaa, ja olin hyvin otettu hänen heittäytyvästä asenteestaan.

Kukaan meistä ei ollut aiemmin tehnyt improvisaatiota lavalla tässä mittakaavassa, en edes minä, vaikka minulla onkin pitkä tanssitausta. Esiintymishetkellä olin lavalla tanssija muiden mukana, en koreografi tai opettaja. Olin kylläkin ainoa, joka tiesi tulevat musiikit, mutta en suunnitellut tekemiäni niiden mukaan. Samasta syystä yritin olla enemmän seuraajan ja reagoijan kuin aloitteentekijän roolissa. Toisaalta tiedostin, että minun pitäisi pahimmassa tapauksessa tehdä nopeita päätöksiä, jos muut esimerkiksi jäätyisivät totaalaisesti yleisön läsnäolon vuoksi, eikä lavalla tapahtuisi mitään. Näin ei tietystikään käynyt.

Vaikka meillä ei ollut olemassa minkäänlaisia ennalta suunniteltuja, draamallisia tilanteita, sellaisia syntyi hetkessä tanssijoiden, musiikin ja valojen yhteisvaikutuksesta. Etenkin musiikki vaikutti tapahtumiin hyvin paljon. Ensimmäinen Moderatin kappaleen intensiivinen ja aggressiivinenkin tunnelma tarttui, kun taas viimeinen Edith Piafin kappale vapautti ilmapiiriä. Se sai aikaan todella herkullisia, kiusallisen hauskoja tilanteita, joihin yleisö reagoi äänekkäällä nauruilla. Se taasen kannusti tanssijoita vielä hullumpaan heittäytymiseen. Yksi tanssija totesi, että erilaiset musiikit sekä harjoituksissa

että itse esiintymistilanteessa ovat auttaneet sopeutumaan eri tilanteisiin ja tunnelmiin ja tekemään improvisaatiota myös hiljaisuudessa.

Kaikki tanssijat olivat sitä mieltä, että yleisön läsnäolo vaikutti ryhmädynamiikkaan. Eri ihmiset kokivat yleisön kuitenkin hyvin eri tavoin – osaa se hämmensi hieman, teki levottomammaksi, mutta toisia se ei häirinnyt ollenkaan, vaan päinvastoin antoi energiaa ja teki riehakkaammaksi. *”Yleisö vaikutti pisteisiin joihin keskityin (mihin kohdistin silmiä..) ja energiaan yleisesti. Vaikka olisin selin, niin pyrin silti suuntaamaan energian yleisöön päin, tavallaan.”* (tanssijan palautelomake). Yleisesti ottaen yleisön kanssa otettiin enemmän riskejä. Useampi tanssija huomioi, että yleisön luoman jännitteen vuoksi tilaa ei ollut niin paljon herkemmille ja hitaammille vaiheille ja muiden kuuntelulle. Osa koki tietynlaista painetta viihdyttää yleisöä, mikä johtui osaltaan teoksen kestosta. 15 minuuttia koettiin tanssijoiden keskuudessa hyvin lyhyeksi, sillä ryhmämme oli tottunut improvisoimaan paljon pidempiä aikoja. Esityksessä oli haasteena päästä heti vauhtiin, mikä osaltaan myös vähensi kuuntelemaan ryhmän sisällä. Tanssijat pohtivat myös, että viihdyttämisen tarpeen tunne olisi varmaankin vähentynyt, mikäli improa olisi jatkettu pidempään.

Esityksen jälkeen tunnelma ryhmän kesken oli positiivinen ja jollain tavalla helpottunut. Yleisö oli reagoinut lavan tapahtumiin aktiivisesti, ja lavalla oli sattunut paljon mielenkiintoisia asioita. Katsoimme esityksen videotallenteen yhdessä vielä samana päivänä, mikä vahvisti tanssijoiden positiivista oloa. Lavalla melskatessa ei kuitenkaan voinut nähdä kokonaiskuvaa ja kaikkia niitä hauskoja yhteensattumia, joita hetkessä syntyi. Yksi tanssija kuvasi esityksen jälkeistä olotilaa seuraavasti: *”Hetki esityksen jälkeen oli ihan pöljä olo siitä mitä oli tehny ja silti jotenki joistain jutuista jäi se fiilis et oli tehny ”virheitä” tai et no miks en tajunnu tehä tos kohassa näin. Mutta kuitenkin päällimmäisenä oli semmonen rento pöllämystyny fiilis et hahaa se oli kivaa. Ja kun esityksen jälkeen katto trustin videolta se ”virhe” fiilis katos, eli taas kerran ne negatiiviset fiilikset oli vaa omassa päässä ja ei pahemmin varmaa yleisö aatellu mitään.”* (Tanssijoiden palautelomake)

Esityksen jälkeen meillä oli myös mahdollisuus keskustella yleisön kanssa paikan päällä. Moni kiitti meitä erilaisesta esityksestä ja täydestä heittäytymisestäämme, ja kertoi erityisesti lastensa nauttineen (T)RUSTista. Jopa pienet lapset olivat olleet täysin keskittyneitä koko teoksen ajan. Se tuli itselleni pienenä yllätyksenä, sillä en ollut suunnitellut teosta erityisemmin lapsiyleisölle. Toisaalta, kun asiaa tarkemmin ajattelee, juuri lapset ja lapsenmieliset saattoivatkin saada esityksestämme eniten irti. Lapset osaavat elää hetkessä sen enempiä analysoimatta, mihin improvisaatiokin tähtää. Lapset myös reagoivat tapahtumiin aidosti, miettimättä onko esimerkiksi nauraminen soveliaista.

Jälkikäteen minulla oli ilo löytää paikalla olleen Tarmo Virtasen arvio Lokatansseista. Hän kirjoittaa Lahen uutiset -nimistä blogia esitellen siinä muun muassa Lahden alueen kulttuurielämyksiä.

(T)RUSTista hän kirjoitti seuraavanlaisesti:

”Koulutuskeskus Salpauksen akrobaattinen, sirkusmaisen taitava kokeilu vei mielialamme suuriin inspiraation mielikuvituksellisuuden maailmoihin. Esityskonseptin ideana oli kokeilla näiden taitavien sirkustaiteilijoiden valmiuksia reagoida esityksareenan tapahtumiin heti, impulsiivisesti, vaistomaisesti,

silmäräpäyksellisesti, ennenharjoittelemattomasti. Idea vaikutti kutkuttavan herkulliselta. Toteutusta heikensi kuitenkin yhden kohteena olevan esittäjän kerronta, josta ei oikein hahmottanut, pitkö se kuulla vai ei tai pitkö sen sisältöä aidosti seurata. Kokeiluna suurenmoinen idea ja taitava taiteijoiden persoonallinen heittäytyminen tehtäviinsä oli kuitenkin mielenkiintoinen kokonaisuus. Jälkiosan musiikillinen herkkä oli jo sellaista huumoria, samaan inspiratsioonaiseen henkeen, että oksat pois. Nauruhermot täysillä koetuksella saimme nähdä vähintään chaplinmaista ajatusleikin, kehon ja rytmin taituruutta, voimankäytön maukasta yllätyshumoria, raikasta permantoakrobatian yllättävyyttä koko laajan salin täydeltä.”(Virtanen 2016.)

Akrojooga-hetki / Kuva: Joonas Purastie

6 POHDINTA

Teetin molempiin teoksiin osallistuneille tanssijoille kyselyn (liite 2) (T)RUSTin jälkeen, jotta saisin myös heidän näkökulmansa paremmin esille. Mielestäni tanssijoiden kokemukset ovat tämänlaisissa osallistavissa prosesseissa oleellisessa osassa, kun pohditaan, mitä niistä on jäänyt käteen. Olimme toki keskustelleet ryhmän kesken paljon jo prosessien aikana, mutta halusin, että heillä olisi tilaisuus tuoda esiin myös niitä asioita, jotka heräisivät vasta jälkikäteen. Kaikki oivallukset eivät synny aina hetkessä, vaan usein niitä pitää sulatella ajan kanssa. Kyselin tanssijoilta muun muassa mielipiteitä käytettämistäni työtaivoista, harjoitteluprosessien ja esitysten aiheuttamista kokemuksista, opituista asioista sekä haasteista.

Betonissa osa tanssijoista koki haasteena annetun materiaalin oppimisen ja muistamisen, sillä nyky-tanssinomainen liike oli monelle uudenlaista ja aikataulu sen oppimiseksi tiukka. Toisaalta Betonin tavoitteet sekä tunnelmat olivat selkeät, ja suurin osa koki haastetason sopivaksi eri tason tanssijoille. Betonin koreografiasta todettiin, että siitä tuli ryhmämme näköinen yhdessä työstytyjen osioiden ansioista - jokainen sai tuoda tanssiin jotain omaa valmiin koreografisen materiaalin lisäksi. Osa oli myös kiinnostunut näkemään, miten tanssia ja banquinea voitaisiin yhdistää vielä enemmän. Yksi enemmän kokenut tanssija toi esille tärkeän laadullisen näkökulman: *”Koreon treenaaminen helppoo ja kivaa ja nopean oppimisen jälkeen voi yrittää alkaa miettimään sitä miten tekee. Vaikeeta on kyllä vielä se että tekis isommin.”* (Tanssijoiden palautelomake).

(T)RUSTin haastaviksi asioiksi nimettiin muun muassa alun liikkeelle lähtö, rivakoiden päätösten tekeminen äkillisissä tilanteissa, tilanteisiin liittyminen ennen kuin se oli jo ohi tai muuttunut, sekä uusien liikkeiden nopea keksiminen. Osalle haasteena oli myös omasta improkoplusta ulos tuleminen. Suurin osa kuitenkin koki (T)RUSTin olleen paljon stressittömämpi projekti, osittain siksi, että syksyn jälkeen ryhmä oli jo jonkin verran kokeneempi tanssin suhteen, ja tehtäviin heittäytyminen sujui jouhevammin. Tanssijat pitivät improvisaation sääntöjä hyvänä asiana – vaikka kaikki olikin periaatteessa sallittua, säännöt toimivat ohjenuorana ja selkeyttivät tekemistä. (T)RUSTin kokeellisempi luonne antoi tanssijoille myös enemmän vapauksia seurata harjoituksissa ja lavalla omaa liikekieltään, kun Betonissa oli enemmän kyse synkronoidusta ryhmäkoreografiasta. Betonin koreografia oli myös osa isompaa kokonaisuutta, mutta (T)RUST täysin oma juttunsa.

Yksi tanssija kirjoitti oppineensa Betonin objektin kulku -osiosta sen, että yksinkertaisetkin asiat voivat olla kiinnostavia, kun niissä on jokin ajatus taustalla. Yhdessä luominen koettiin yleisesti ottaen hyvin luontevaksi tavaksi tuottaa materiaalia. Toinen tanssija taas huomioi, että tämä ryhmä luo improvisaatiossa helpommin tarinoita kuin abstraktia liikettä. Tässä näkyy melko konkreettisesti yksi tanssijoiden ja sirkuslaisten eroista – jälkimmäisillä ei ole pitkän tanssitaustan tuomaa liikepankkia, johon tukeutua, joten heidän on helpompi tuottaa arkiliikkeestä lähteviä, teatterillisiä tilanteita. Osa tanssijoista oli myös pohtinut, missä menee tanssin, teatterin ja akrobatian raja, sillä usein kyse on veteen piirretyistä viivoista. Itselleni liikkeen kategorisoiminen ei kuitenkaan ollut oleellista tämän projektin suhteen.

Moni tanssijoista kertoi olevansa itsevarmempia tanssin esittämisen suhteen etenkin improvisaation myötä, sillä se on tuonut ymmärrystä rauhallisuuden ja hengityksen merkityksestä liikkeeseen ja kontaktiin. Osa koki tuntevansa sekä itsensä että ryhmän paremmin prosessien jälkeen, sillä ne pakottivat kuuntelemaan ja aistimaan sekä itsestä että muista lähteviä impulsseja. *”Mitä enemmän improa tehtiin, sen parempi hahmotus tilasta, omista liikkeistä ja tilanteista minulle syntyi.”* (tanssijan palautelomake). Etenkin (T)RUSTin koettiin vahvistaneen ryhmän sisäistä luottamusta – fyysistä kontaktin kautta luottamista sekä luottamusta tilanteeseen ja ryhmän yhdessä toimimiseen siinä hetkessä. Muiden herkällä kuuntelulla ja ryhmän tiivydellä oli myös toinen puoli, sillä yksilöiden negatiiviset tunteet saattoivat vaikuttaa koko ryhmän tunnelmaan latistavasti. Siksi pitkissä improharjoituksissa olisi hyvä olla mahdollisuus myös poistua tilasta. Yksi tanssija toi esille myös sen, että luottamus toisiin on improvisaatiossa niin tärkeää, että mikäli kaikkiin ei voi luottaa, ei voi myöskään tehdä rennosti.

Yksi sirkuslaisille ominainen huomio oli se, että (T)RUSTin kanssa lavalle mennessä ei tarvinnut jännittää, onnistuisiko jokin temppu, tai ylipäätään pelätä mokaamista. *”Jos moka, improssa se on ok ja ryhmästä saa voimaa.”* (Tanssijoiden palautelomake). Kun luin tämän kyseisen kommentin, hurraisin sisäisesti riemusta. Olin erityisen iloinen tästä huomiosta, sillä kuten kirjoitin aiemmin luvussa 2.2.2, Routarinteen iloisen mokaamisen periaatteet ovat suoneet itselleni erityisen tärkeitä ymmärryksen hetkiä. Nyt ne vaikuttivat konkretisoituneen usealle muullekin tanssijalle. Moni kertoi myös itsekritiikkinsä helpottaneen projektin aikana.

Eryyksen ylpeä olen yhdestä luokkakaveristani, joka oli pitkään kahden vaiheilla (T)RUSTiin osallistumisesta. Omien sanojensa mukaan hän ei pitänyt itseään yhtään tanssijana, eikä hän ollut varma pystyisikö improvisoimaan yleisön edessä. Suostuttelujeni jälkeen hän kuitenkin rohkaistui tulemaan mukaan ja yllätti itsensä olemalla lavalla hyvin rento ja leikkisä. Sen näkeminen lämmitti mieltäni enemmän kuin mikään tanssitekninen huippusuoritus ikinä. Näiden kokemusten esille tuleminen vahvistaa tunnettani siitä, että (T)RUST oli monella tapaa tärkeä ja opettavainen projekti, sekä itselleni että tanssijoilleni.

Voisin kuvitella, että luokkakaverini ovat näiden prosessien jälkeen myös valmiimpia ammattikentän vaatimuksiin, sillä monet esiintyvät sirkusryhmät hyödyntävät tanssia esityskokonaisuuksissaan. Toisaalta tanssi-, tanssiteatteri- ja musikaaliryhmilläkin voisi olla monipuolisille liikkujille ja ilmaisijoille kysyntää. Luokkalaisillani on jo nyt kokemusta koreografian harjoittamisen eri puolista: annetun materiaalin opettelusta, oman liikemateriaalin luomisesta sekä täydestä improvisaatiossa. Heillä on myös kokemusta hankalista luomisen hetkistä, ja siitä, miten niiden yli päästään yksin ja ryhmässä. Etenkin ryhmän kuuntelutaito on iso etu ammattimaailmassa.

Itse olen Betonin ja (T)RUSTin myötä oppinut, että kiinnostaviin ja toimiviin lopputuloksiin voi päästä monin eri tavoin, eikä koreografioiden tanssijoiden täydy välttämättä olla tanssiteknisesti pitkällä. Tärkeämpää on avoin heittäytymiskyky, aito läsnäolo sekä kokonaisuuden toimiminen. Viimeimpään auttaa yleensä koreografian perusteellinen suunnittelutyö. Toisaalta olen oppinut, että joskus asioita täytyy vain testata, ja nähdä, että jokin ei ehkä toimikaan. Eikä se ole epäonnistumista,

vaan realistista asioiden toteamista. Koreografi tarvitsee paljon pedagogisiakin vuorovaikutustaitoja, sillä ne auttavat huomattavasti liikemateriaalin opetustilanteessa, etenkin jos tanssijat eivät ole ammattilaisia. Samoin on kompositio- ja improvisaatiotehtävissä, joihin pitää kyetä antamaan selkeät ohjeet ja saada tanssijoista irti niitä asioita, jotka ovat koreografialle olennaisia. Taiteellisessa mielessä itselleni on myös paljon kiinnostavampaa hyödyntää tanssijoiden ideoita, vaikka itselläni olisi-kin selkeä visio siitä, mitä koreografian tulisi olla. Koreografi toki ottaa viime kädessä vastuun ja tekee lopulliset päätökset, mutta pidän vuorovaikutteista työtapaan paljon hedelmällisempänä. Väitän, että se saa myös tanssijat sitoutumaan teokseen syvemmin, sillä he kokevat koreografian enemmän omakseen.

Kiinnostukseni koreografiaan ja improvisaatioon on näiden projektien myötä kasvanut, etenkin improvisaation käyttöön koreografisena työkaluna. Koen koreografian tekemisen nyt kokonaisvaltaisempana prosessina, en niinkään tietyn tanssitekniikan tai -tyylin kautta. Näen koreografioinnin enemmän kokonaistaideteoksen luomisena, johon liittyy liikkeen lisäksi koko muu visuaalinen konsepti sekä ilmaisullinen aspekti, teatterimaiset vaikutteet ja mahdollisuus hyödyntää eri taiteenlajeja rajattomasti. Minua kiinnostaisi jatkossakin sekoittaa tanssia ja sirkuksen eri lajeja, kuten lattia- ja ilma-akrobatiaa muihin taidemuotoihin. Pidän improvisaatiota myös yleisenä tärkeänä tanssi- ja taidakasvatuksen työkaluna, jolla voisi olla paljon positiivisia vaikutuksia yksilöiden itsetuntoon ja luovuuteen sekä turvallisen ryhmähengen luomiseen.

"Terve" / Kuva: Joonas Purastie

LÄHTEET

Opetussuunnitelma, 180 osp. Sirkusalan perustutkinto, Sirkusalan osaamisala, Sirkusartisti. 2015. Koulutuskeskus Salpaus, Kulttuuriala. Viitattu 7.4.2017.

<http://www.salpaus.fi/esittely/opetussuunnitelmat/Documents/ops-sirkus-1-8-2015.pdf>

ROUTARINNE, Simo 2004. Improvisoi! Tampere: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

VIRTANEN, Tarmo 2016. Lahen uutisia 5.12.2016 - Lokatanssien askeleissa [verkkoaineisto] [viitattu 7.4.2017]. Saatavissa: <https://lahenuutisia.vuodatus.net/lue/2016/12/lokatanssien-askeleissa>

LIITE 1: TOTEUTUNEET HARJOITUSAIKATAULUT

Betoni #686c5e:

Paikat: Salpauksen Sirkuskeskuksen sirkusstudio / Salpauksen Kulttuurikeskus

19.4.2016 90min

20.4.2016 90min

21.4.2016 90min

26.4.2016 90min

28.4.2016 90min

29.4.2016 90min

2.-4.5.2016 Koko teoksen läpimenoja päivittäin

7.5.2016 Kenraalit ja ensi-ilta Kukko-festivaaleilla klo 15

8.5.2016 Toinen esitys Kukko-festivaaleilla klo 15

(T)RUST:

Paikka: Salpauksen Sirkuskeskuksen sirkusstudio

Ti 22.11.2016 Ensimmäiset harjoitukset, harjoitusten kokeilu ja eri osien läpikäyminen, 90min

Ke 30.11.2016 Toiset harjoitukset, ensimmäinen läpimeno, 90min

La 3.12.2016 Lokatanssit-tapahtuma:

Kenraalit 60min, esitys myöhemmin samana päivänä

LIITE 2: TANSSIJOIDEN KYSELYLOMAKE

Kysymykset Betonin ja (T)rustin tanssijoille

Tämän kyselylomakkeen tarkoituksena on tuoda teosten tanssijoiden kokemukset ja näkemykset esille ja osaksi opinnäytetyötäni. Kaikki vastaukset ovat tärkeitä ja laajentavat opinnäytetyöni näkökulmaa. En tule liittämään konkaisia vastauslomakkeita sellaisenaan lopulliseen raporttiin, mutta hyödynnän niitä joko suorina lainauksina tai viittauksina.

1. Jos olet ollut mukana sekä Betonissa että (T)rustissa, miten koit näiden kahden erilaisen teoksen harjoitteluprosessit? Voit vertailla käyttämiämme tapoja luoda liikemateriaalia:
 - Opeteltava liikemateriaali opettajalta
 - Improvisaatio tiettyjen sääntöjen puitteissa
 - Kompositio (ryhmän kanssa yhteisesti luominen, esim. Betonin objektin kulku -osio)
2. Mitkä asiat olivat itsellesi haastavia? Entä helppoja?
3. Oletko kokenut oppineesi jotain teosten harjoitusprosessien/esitysten kautta?
4. (T)rustin esiintymistilanne: Miltä tuntui mennä lavalle ilman etukäteen harjoiteltua koreografiaa tai tietoa musiikista? Vaikuttiko musiikki tekemiisi asioihin? Entä yleisön läsnäolo (verrattuna improvisaatioon tanssitunnilla)?
5. Vapaa sana!

LIITE 3: KÄSIOHJELMA: KUKKOFESTIVAALI JA BETONI#686C5E

ESITYKSET & AIKATAULU

TORSTAI 5.5.		PERJANTAI 6.5.		LAUANTAI 7.5.		SUNNUNTAI 8.5.	
ALASALI	YLÄSALI	ALASALI	YLÄSALI	ALASALI	YLÄSALI	ALASALI	YLÄSALI
14:00 MicroMacro	12:00-13:45 Koko perheen tempurata	18:00 Screen	19:00 Cénce	15:00 1.vuosikurssi: BETONI #686C53	13:00-15:00 Open training	12:00 MicroMacro	
15:00 Nuorisosirkukset: Lahden Tanssiopisto Pukinmäen Sirkuskoulu	15:00-17:00 Koko perheen tempurata	20:00 If I had		16:30 3-1 Sooloteosta: Ireen Peegeel: 'Con t act – Con t rast' Mihaela Karkia: Free Dark Pleasure Victor Huusko: 31m ²	17:30 Kalsarikännit Syrjäryhmä: 'Sirkusprinsessa' Vierailuesitys	13:00 Kukko Cabaret	14:00 Kalsarikännit
17:00 Onnellinen prinssi Vierailuesitys				19:00 Open Stage		15:00 1. vuosikurssi: BETONI #686C53	
LISÄTIETOJA PERHEPÄIVÄ Ohjelmaa kaikenikäisille! KUKKOCAFÉ Auki koko päivän 11-17! TEMPPURATA Ilmainen sisäänpääsy huoltajan kanssa! ULKONA 16:00 Korea – akrobatianäytös (ilmainen)		LISÄTIETOJA KUKKOCAFÉ auki 17:30-20:00!		LISÄTIETOJA KUKKOCAFÉ auki koko päivän 12-21:00! ULKONA 19:00 Korea-akrobatianäytös (ilmainen), ennen Open Stage – iltaa TUK TUK Travellers ovat myymässä ruokaa heidän Pop-Up Tuk Tukistaan koko päivän!!		LISÄTIETOJA KUKKOCAFÉ auki koko päivän 11-17:00! <i>Muutokset mahdollisia, oikeudet muutoksiin pidätetään.</i>	

BETONI #686C5E

Kesto 60 min / Duration 60 min || Suositeltu yli 7 vuotiaille / Recommended for more than 7 years of age

Lauantai 7.5. & Sunnuntai 8.5. / Saturday 7.5. & Sunday 8.5. (HUOM! Lauantain esitys on nyt loppuunmyyty / Saturdays show is sold out)

#flash #frame #truth #fear #hate #faceit #think #hope #fragile #life #lie #greed #dirt #rebel #peace #aware #lahti #chicago #ghetto #trash #FTP
#pain #cleanse #anarchy #rats #lostinconcrete #spraycan #stencilism #streetart #stageart #anonymous #likewhatyousee #seewhatyoulke #isthisus
#thisisus #banksy #686c5e

Esiintyjät/ Performers: Salpauksen sirkusartistikouluksen 1. vuosiluokka / Salpaus Circuseducation 1st grade students

LIITE 4: KÄSIOHJELMA: LOKATANSSIT

LOKATANSSIT

KÄSIOHJELMA

LOKA
TANSSIT

LOKATANSSIT

on nykytanssitapahtuma, jota on järjestetty Lahdessa vuodesta 2014 tanssiryhmä innerdinnerinnoventin toimesta.

Tapahtuma pyrkii lisäämään nykytanssin näkyvyyttä ja tunnettavuutta Lahden alueella ja tarjoamaan paikallisille tanssitaiteilijalle tilaisuuden esittää teoksiaan.

Tuotanto 2016:

Meri-Tuuli Risberg, Pippa Jämsén, Meeri Lehto
Juliste ja käsiohjelma: Meeri Lehto
Kuvat: Heidi Kotilainen

LOKATANSSIT kiittää kaikkia mukana olleita!

LOKATANSSIT -tapahtumaa on tukenut Lahden kaupungin kulttuurikeskus.

NYKYTANSSITAPAHTUMA

Salpauksen sirkuskeskus
Svinhufvudinkatu 13
15110 LAHTI

16:00
03.12.16

LOKA
TANSSIT

OHJELMA

Breaking Statues

1

Koreografia: Heini Tuoresmäki
Esiintyjät: Jenna Linda, Erica Riihelä, Ida Roos, Emma Hämäläinen, Petra Keränen, Saara Aaltonen, Ida Lehtomäki, Elisa Tikkanen, Emma Yildirim, Carita Helminen
Musiikki: Esa Nuurtamo - Statues Breaking
Kesto: ~ 3min

Teos kertoo pystyssä pysyvistä, mutta sisältä murtuvista ihmisistä, jotka kannattelevat itseään ja ylläpitävät kullisia loppuun asti. Esiintyjät ovat Lahden Tanssiopiston erikoiskoulutusluokalta.

TaikaTarinat

2

Koreografia: Leena Keizer
Tanssi: Lotta Halinen, Leena Keizer
Kesto: ~ 25min

TaikaTarinat kuvittaa ja kehollistaa mielikuvituksen juolahduksia hauskaasti, jännittävästi ja lempeästi. Teoksen tanssijat luovat esityksessä taianomaisen maailman, johon lasten on helppo sukeltaa näkemään, kokemaan ja tuntemaan.

TaikaTarinat on valmistunut Lahden seudun tanssin ammattilset ry:n (LaSTA), Lahden SUPER teatterin ja Lahden kaupungin tuella.

3.9.2016 ensi-iltansa Lahden Taidelauantaissa saanut esitystä ja osia siitä on esitetty Lahdessa lapsiryhmille ja perheyleisöille.

(T)rust

3

Konsepti: Salla Santanen
Musiikki: Moderat - Koxring, Edith Piaf - Correqu et Reguyer
Esiintyjät: Helmi Simola, Armas Lintusaari, Anselmi Kaisanlahti, Suvi Piirainen, Oskari Jauhainen, Sini Napari, Andreas Fiskum Vatne, Anni Räsänen, Ghia Fieandt
Kesto: ~ 15min

(T)rust on osa Salla Santasen tanssinopettajatutkinnon lopputyötä, jossa tutkitaan erilaisia koreografisia lähestymistapoja tanssiteoksen luomiseen. Tanssijoilla on tietyt tehtävät ja säännöt, mutta mitä tapahtuu, kun esiintyjät kuulevat musiikin ensi kertaa vasta lavalla? Miten yleisön läsnäolo vaikuttaa tapahtumiin? Miten pitkälle muiden varaan voi heittäytyä?

Esiintyjät ovat Koulutuskeskus Salpauksen sirkusartistikoulutuksen toisen vuosikurssin opiskelijoita.

VÄLIAIKA 15 min

Taidekollektiivi Liiketila: MAA

4

Konsepti: Liiketila
Koreografia ja tanssi: Meri-Tuuli Risberg, Reetta Kinnari
Puvustus ja lavastus: Elina Koskelainen
Typografia ja live lettering: Marion Robinson
Lausunta: Elina Koskelainen, Meri-Tuuli Risberg
Kesto: ~ 30min

Suomalais-ugrilainen teos MAA nostaa esiin tärkeitä teemoja kuten kieli-identiteetti, sukukielet ja kuituvat kieliyhteisöt. Se on kielten ja kirjainten haurauden ja katoavaisuuden, mutta myös uudistamisen puolesta puhuva teos. Teoksen pohjana ovat Kansalliskirjaston tieteellisen tutkimuksen kieliaineistot. MAA toteutetaan yhteistyössä Kansalliskirjaston Vähemmistökielten digitoointiprojektin kanssa. MAA- teoksen ensi-ilta oli 18.6.2016 Runomaraton Festivaalilla Sibeliusallossa. Teosta on tukenut Koneen Säätiö.

Taidekollektiivi Liiketila on lahtelainen ammattitaiteilijoista koostuva ryhmä.
www.liiketilakollektiivi.fi

LIITE 5: TANSSI SIRKUKSEN AMMATTIKOULUTUKSESSA -TUTKIMUS

Artikkeli on luettavissa JAMKin Open Stage -verkkolehden nettisivuilla:

<http://verkkolehdet.jamk.fi/openstage/2016/04/tanssi-sirkuksen-ammattikoulutuksessa/>

Artikkelista tekemäni poster:

TANSSIN TUOMAT HYÖDYT

- KEHOTIETOISUUS
- LINJAUKSET
- KOORDINAATIO
- RYTMITAJU
- SULAVUUS
- PEHMEYS
- KANNATUS
- MUSIKAALISUUS
- HEITTÄYTYMINEN
- HENGITTÄVYYS
- ITSELUOTTAMUS
- KYKY LUODA LIIKETTÄ

BALETTI **JAZZ**

• TANSSINOPISKELU EI OLE VAIN TEKNIKKAA VAAN MYÖS ILMAISUN JA LAVALASNAOLON HARJOITTAMISTA

• MIKÄ TAHANSA TANSSILAJI MYÖTÄVAIKUTTAÄ FYYSISEEN ILMAISUUN JA TUO UUSIA TAPOJA TARKASTEELLA KEHÖÄ

• ERI TAVOILLA JA TYYLEILLÄ LIKKUMINEN

• LUOTTAMUS OMAAN ILMAISUVOIMAAN JA PERSOONALLISEEN LIKKEESEEN

→ KIINNOSTAVAA SEKÄ ITSELLE ETTÄ YLEISÖLLE

NYKYTANSSI

TANSSI SIRKUKSEN AMMATTIKOULUTUKSESSA

MERKITYS SIRKUSTEKNIIKOILLE:

- TANSSIN TARKOITUS TUKEA SIRKUSOPINTOJA
- NYKYMAAILMAMSSA VAADITÄÄN MONIPUOLISUUTTA
- PAREMMAT MAHDOLLISUUDET TYÖLLISTYÄ, JOS VOI OSALLISTUA RYHMÄKOREOGRAFIOIHIN (TEATTERIT, MUSIKAALIT JNE.)
- TANSSI TUO LISÄÄ TYÖKALUJA FYYSISEEN ILMAISUUN JA POISTÄÄ KEHÖLLISIA RAJOITUKSIA

LIKE VOI OLLA YHTÄ KIINNOSTAVAA KUIN TEMPPU JA TEMPPUA VOI NOSTÄÄ LIKKEELLÄ

SILLA SÄNTÄNEN
SILLA SÄNTÄNENROOHUSPÄÄNÄÄ / 040 821 7410
YHTÄKÄÄN JÄMK, AMMÄTILINEN OPETTÄÄKÄÄKÄÄNÄÄ JA SAVONIA AMK
OPETTÄÄN PEDAGOGISSET OPINNOT MUSIKKI- JA TANSSIALUELLA
LUKUVUOSI 2015 2016

LIITE 6: ESITYSTEN DVD-TALLENTEET

1. BETONI #686C5E LA 7.5.2016

<https://1drv.ms/v/s!AnvmipzhJ8r9gaF5EuDJ0UKorsT-kg> (noin kohdasta 3:55 eteenpäin)

2. (T)RUST LA 3.12.2016

https://drive.google.com/open?id=0BwSzEYfb_d8mTnZ2Q3FUSG1nWXc